

LIHATURG

I POOLAASTA 2013

TURU-ÜLEVAADE

AGRISEIRE

TNS EMOR

Uuringu eri etappides osalesid ja olid vastutavad:

Aivar Voog, Kennet Sarv, Sirje Spiegelberg, Ines Mirov, Kaidi Reedi,
Katrín Männaste, Maire Nõmmik

Tellijapoolne kontaktisik: Aleksander Vukkert

AS Emor

Tammsaare Ärikeskus
A. H. Tammsaare tee 47
11316 Tallinn

t: +372 626 8500

f: +372 626 8501

emor@emor.ee

www.emor.ee

Töö on teostatud Eesti Põllumajandusministeeriumi tellimusel.

©TNS Emor

SISUKORD

Sissejuhatus	3
Liha- ja lihatoodete tootmine	
Liha- ja lihatoodete tootmine.....	4
Tabel 01: Loomade arv Eestis seisuga 30. Juuni	6
Joonis 01: Loomade arv Eestis seisuga 30. juuni.....	6
Tabel 02: Vasikate ja põrsaste sündimus Eestis	6
Joonis 02: Vasikate ja põrsaste sündimus Eestis.....	7
Tabel 03: Tapaloomade- ja lindude eluskaal Eestis	7
Joonis 03: Tapaloomade- ja lindude eluskaal Eestis I poolaastal.....	7
Tabel 04: Loomade ja liha kokkuost ettevõtetes.....	8
Joonis 04: Liha kokkuost ettevõtetes I poolaastal	8
Tabel 05: Lihatoodete tootmine tööstusettevõtetes	8
Lihatööstuse majandusnäitajad	
Lihatööstuse majandusnäitajad	9
Joonis 05: Lihatööstuste käive ja kulud kvartalite kaupa	10
Tabel 06: Lihatööstuse majandusnäitajad kvartaalselt	10
Joonis 06: Tööjõukulude osakaal lihatööstuse kogukuludes	10
Joonis 07: Lihatööstuses hõivatute arv ja palgakulude muutus kvartalis.....	11
Joonis 08: Lihatööstuse kasum ja lisandväärtus kvartalis	11
Joonis 09: Lihatööstustoodangu mahu- ja müügiindeksite muutus kvartalis	12
Joonis 10: Lihatööstustoodangu kodumaisel turul müüdnud toodangu indeks ja ekspordindeks	12
Tabel 07: Lihatööstuse tootlikkuse näitajad kvartaalselt.....	13
Joonis 11: Tootlikkus müügitulu ja lisandväärtuse alusel	13
Joonis 12: Kogutootlikkuse ja tööjõukulude tootlikkuse muutus võrreldes aastatagusega	14
Joonis 13: Investeeringud lihatööstuses investeeringuobjekti järgi	14
Liha- ja lihatoodete väliskaubandus	
Liha- ja lihatoodete väliskaubandus.....	15
Joonis 14: Liha- ja lihatoodete eksport, import ja väliskaubandusbilanss 2008-2013	18
Tabel 08: Liha- ja lihatoodete import 2012-2013 a. I poolaastal	18
Joonis 15: Liha- ja lihatoodete import Eestisse (rahalisel väljenduses) 2012-2013 I poolaastal	18
Tabel 09: Liha- ja lihatoodete eksport 2012-2013 a. I poolaastal	19
Joonis 16: Liha- ja lihatoodete eksport Eestist (rahalisel väljenduses) 2012-2013 I poolaastal	19
Tabel 10: Veiseliha ekspordi ja impordi struktuur ning hinnad.....	20
Tabel 11: Sealihaga ekspordi ja impordi struktuur ning hinnad	20
Tabel 12: Linnuliha ekspordi ja impordi struktuur ning hinnad.....	20

Joonis 17: Veiseliha ekspordi ja impordi kogused	21
Joonis 18: Veiseliha ekspordi ja impordi struktuur riigiti 2013.a. I poolaastal	21
Joonis 19: Sealiha ekspordi ja impordi kogused.....	22
Joonis 20: Sealiha ekspordi ja impordi struktuur riigiti 2013.a. I poolaastal.....	22
Joonis 21: Linnuliha ekspordi ja impordi kogused	23
Joonis 22: Linnuliha ekspordi ja impordi struktuur riigiti 2013.a. I poolaastal	23
Joonis 23: Subproduktide ekspordi ja impordi kogused.....	24
Joonis 24: Subproduktide ekspordi ja impordi struktuur riigiti 2013.a. I poolaastal.....	24
Joonis 25: Vorstitudete ekspordi ja impordi kogused.....	25
Joonis 26: Vorstitudete ekspordi ja impordi struktuur riigiti 2013.a. I poolaastal.....	25
Joonis 27: Konservide ekspordi ja impordi kogused.....	26
Joonis 28: Konservide ekspordi ja impordi struktuur riigiti 2013.a. I poolaastal.....	26

Liha hinnad

Liha hinnad.....	27
Tabel 13: Sigade (E-klass) kokkuostuhinnad EL-is ja Eestis.....	29
Joonis 29: Sigade (E-klass) kokkuostuhindade muutused EL-is, Eestis ja lähiriikides	29
Joonis 30: Sigade (E-klass) kokkuostuhind ja kokkuostuhindade vahe.....	30
Tabel 14: Sigade kuu keskmised kaalutud kokkuostuhinnad Eestis 2013.a. I poolaastal	31
Joonis 31: Sealiha hinnad Eestis kuude lõikes september 2010 - oktoober 2013.....	31
Tabel 15: Lehmade (O3) kokkuostuhinnad EL-is ja Eestis.....	32
Joonis 32: Lehmade (O3) kokkuostuhindade muutused EL-is, Eestis ja lähiriikides	32
Joonis 33: Lehmade (O3) kokkuostuhind ja kokkuostuhindade vahe.....	33
Joonis 34: Veiste A (R3) kokkuostuhind ja kokkuostuhindade vahe.....	34
Tabel 16: Veiste kuu keskmised kaalutud kokkuostuhinnad Eestis 2013.a. I poolaastal	35
Joonis 35: Veiseliha hinnad Eestis kuude lõikes september 2010 - oktoober 2013	35
Joonis 36: Lammaste (üle 25 kg) kokkuostuhind ja kokkuostuhindade vahe	36
Joonis 37: Lambaliha hinnad Eestis kuude lõikes september 2010 - oktoober 2013	36
Joonis 38: Broilerite kokkuostuhind ja kokkuostuhindade vahe.....	37
Joonis 39: Linnuliha hinnad Eestis kuude lõikes september 2010 - oktoober 2013	37
Tabel 17: Hindade kokkuvõttev tabel.....	38
Joonis 40: Lihatoodete hinnad Eestis kuude lõikes september 2010 - oktoober 2013	38
Tabel 18: Lihatoodete jaehinnad Euroopa pealinnade hüpermarketites.....	39
Joonis 41: Sea kaelakarbonaadi jaehinnad lähiriikide pealinnades.....	39
Joonis 42: Broileri jaehinnad lähiriikide pealinnades	40

Maailmaturu trendid

Maailmaturu trendid.....	41
Kokkuvõte.....	43

Sissejuhatus

Käesolevas aruandes antakse ülevaade Eesti lihasektori arengutest 2013. aasta I poolaastal.

Aruandes käsitletakse loomade arvu ja liha tootmismahdade muutusi ning lihatööstuse majandusnäitajatega seotud arenguid. Lisaks sellele antakse ülevaade lihatoodete hindadest, mis hõlmab infot nii liha kokkuostuhindade, jaehindade kui ka Euroopa Liidu hindade kohta. Samuti käsitletakse aruandes lihatoodete kaubavahetust Eesti ja teiste riikide vahel 2013. aasta I poolaastal ning antakse ülevaade lähima paari aasta trendidest Euroopa Liidus ning lähima kümnendi trendidest lihatoodete maailmaturul.

Töös on kasutatud Statistikaameti, Põllumajandusministeeriumi, PRIA ja EKI andmeid. Alates septembrist 2011 pärineb hinnainfo TNS Emori hinnavaatlustest ja tootjate küsitlusest. Euroopa Liidu ja maailmaturust ülevaate tegemisel on kasutatud OECD-FAO ning Euroopa Komisjoni Põllumajanduse Peadirektoraadi raporteid.

The logo consists of a solid magenta square with the letters 'TNS' in white, bold, sans-serif font centered within it.

TNS

Liha- ja lihatoodete tootmine

Liha- ja lihatoodete tootmine

Loomade arv

Esimese poolaasta, s.o 30. juuni seisuga oli Eestis Statistikaameti andmetel 259,7 tuhat veist. Veiste arv jätkab 2010. aastal alanud kasvutrendi; aastatagusega võrreldes on kasvutempo olnud kiirem (4,4%). Nii nagu ka läinud aastal, leidis kasv aset nuumveiste arvelt, keda oli 30. juuni seisuga ligi 163 tuhat (7% enam kui aasta varem). Piimalehmade arv püsib enam-vähem stabiilsena, kasvades 0,3%. Sigu oli Eestis 30. juuni seisuga 382,2 tuhat. Sigade arvukus on möödunudaastase languse järel kasvanud 2,3% ning tõusnud viimaste aastate kõrgeimale tasemele. Lambaid ja kitsi loendati I poolaasta lõpu seisuga 88,6 tuhat; lammaste ja kitsede hulk vähenes läinud aasta I poolaasta lõpu seisuga võrreldes oluliselt – 15,9% võrra. Kodulindude arvukus kasvas kiiremini kui möödunud aasta esimesel poolel, jõudes 2,08 miljoni linnuni (kasv 5,4%) (tabel 1, joonis 1).

Vasikate sündimus, mis möödunud aasta esimeses pooles paari protsendi võrra langes, näitas selle aasta esimesel poolaastal taas kasvu, suurenedes 2000 isendi, s.o 3,5% võrra. Pörsaste sündimus on teist uuringuperioodi järjest liikunud kerges langustrendis – sündimus langes 5600 isendi ehk 1,5% võrra (tabel 2, joonis 2).

Liha tootmine

2013. aasta I poolaastal ulatus tapaloomade eluskaal 57,4 tonnini (s.o majapidamistes tapetud ning lihatöötlemisettevõtetele tapaks müüdüd loomad kokku). Võrreldes aasta varasema perioodiga suurenes liha tootmine elusmassis ligi 3%.

Veiseliha tootmine

Tapaveiste eluskaalu kogumass oli 2013. a I poolaastal Statistikaameti esialgsetel andmetel 10,4 tuhat tonni ning seda on veidi rohkem kui aasta varem (kasv 3%) (tabel 3, joonis 3).

Möödunud aastal üsna järsult langenud lihatööstuste poolt kokku ostetud veiste arv ning saadud veiseliha kogus on käesoleva aasta I poolel olnud taas tõusuteel. Kokku osteti 13,7 tuhat veist ning neilt saadud liha kogus ulatus 3,3 tonnini (kasv võrreldes aastatagusega 9,3%) (tabel 4, joonis 4). Kokkuostetud veistelt saadud lihast moodustas enamiku jätkuvalt lehmadel saadud liha (65%), aasta varasemaga võrreldes on kasvanud lehmmullikatelt ning pullidelt ja härgadelt saadud liha osakaal.

Veiseliha osatähtsus liha kogutoodangus (elusmassis arvestatuna) püsib möödunudaastasel tasemel, moodustades ca 18%.

Sealiha tootmine

Tapasigade eluskaalu kogumass pisut kasvas, jõudes peaaegu 34 tuhande tonnini ning kasvades 1,4% võrra. Sigade kokkuost tunnustatud lihatööstusettevõtete poolt kasvas veidi enam, ulatudes 15,8 tuhande tonnini, mis tähendab 3,5% kasvu. Möödunud aasta kasvutempole jäi see siiski alla (tabel 3 ja 4, joonis 3 ja 4). Sealiha osatähtsus liha kogutoodangus oli 59%, mis on aastatagusega võrreldes pisut madalam näitaja (toona 60%).

Linnuliha tootmine

Statistikaameti andmetel pöördus linnulihatoodang elusmassis arvestatuna käesoleva aasta I poolaastal möödunudaastase vähenemise järel kasvule (tõus 7,6%), koguseliselt oli toodang eluskaalus 12,4 tonni. Linnuliha osakaal liha kogutoodangus (elusmassis arvestatuna) püsis enam-vähem stabiilsena, moodustades kogu lihatoodangust veidi enam kui viiendiku (tabel 3, joonis 3)..

Lambaliha tootmine

Tapalammaste eluskaalu kogumass oli möödunud aastal umbes 630 tonni, vähenedes võrreldes möödunud aastaga 3,5% võrra. Lammaste kokkuost lihatööstusettevõtete poolt aga vähenes lammaste arvukusega sarnases tempos – arvuliselt osteti lambaid-kitsi kokku ligi 16% vähem kui mullu samal perioodil. Kokkuostetud lammastelt-kitsedelt saadud liha kogus aga vähenes veelgi enam, umbes neljandiku võrra, ning jäi 25 tonni kanti (tabel 3 ja 4, joonis 3 ja 4).

Vorstitooteid on Eesti lihakäitlemisettevõtetes toodetud viimastel uuringuperioodidel üha vähem, möödunud aasta I poolaastal toodeti vorstitooteid 15,4 tonni (langus võrreldes aasta varasemaga 4,3%) (tabel 5).

Loomade arv Eestis seisuga 30. juuni
tuh. pead

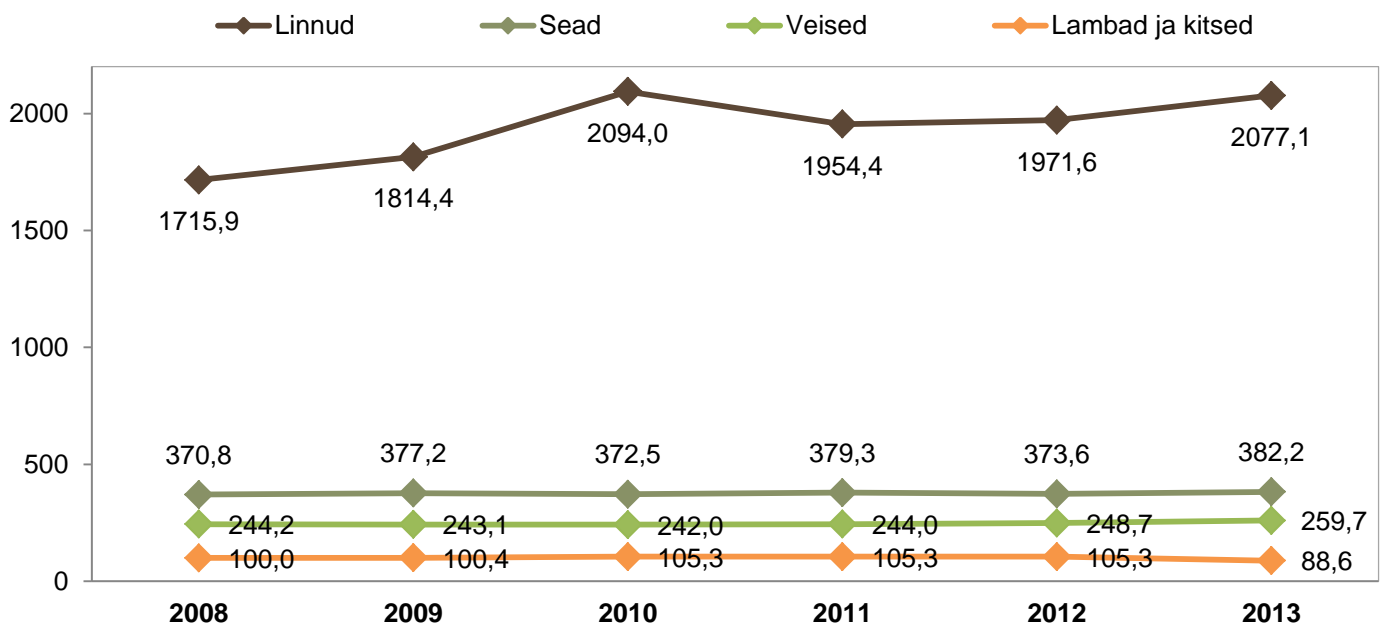
Tabel 1

	2010	2011	2012	2013	kahe viimase perioodi muutus	
					± tuh	± %
Veised	242,0	244,0	248,7	259,7	11,0	4,4
..piimalehmad	96,8	97,4	96,5	96,8	0,3	0,3
..nuumveised	145,2	146,6	152,2	162,9	10,7	7,0
Sead	372,5	379,3	373,6	382,2	8,6	2,3
Lambad ja kitsed	108,5	105,3	105,3	88,6	-16,7	-15,9
Linnud	2094,0	1954,4	1971,6	2077,1	105,5	5,4

Allikas: SA

Loomade arv Eestis seisuga 30. juuni
tuh. pead

Joonis 1

Allikas: SA

Vasikate ja põrsaste sündimus Eestis
tuh pead

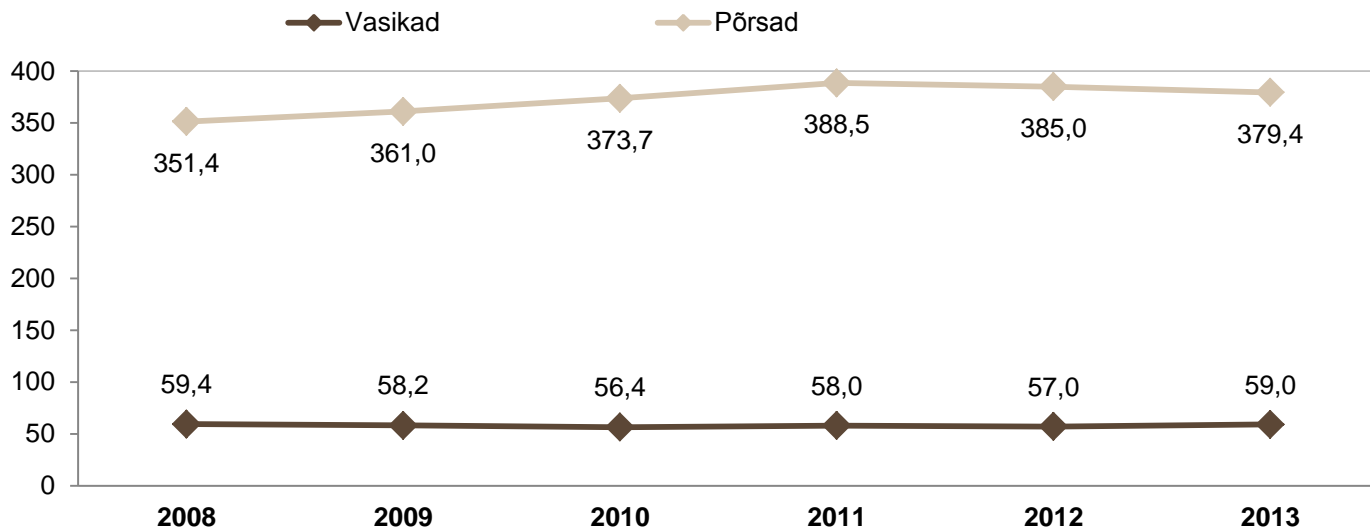
Tabel 2

	2010	2011	2012	2013	I poolaasta				kahe viimase perioodi muutus	
					2010	2011	2012	2013	± tuh	± %
Vasikad	102,4	107,9	106,8	...	56,4	58,0	57,0	59,0	2	3,5
Põrsad	751,8	781,7	775,2	373,7	388,5	385,0	379,4	-5,6	-1,5

Allikas: SA

Vasikate ja põrsaste sündimus Eestis
tuh pead

Joonis 2

Allikas: SA

Tapaloomade- ja lindude eluskaal Eestis
tuh tonni

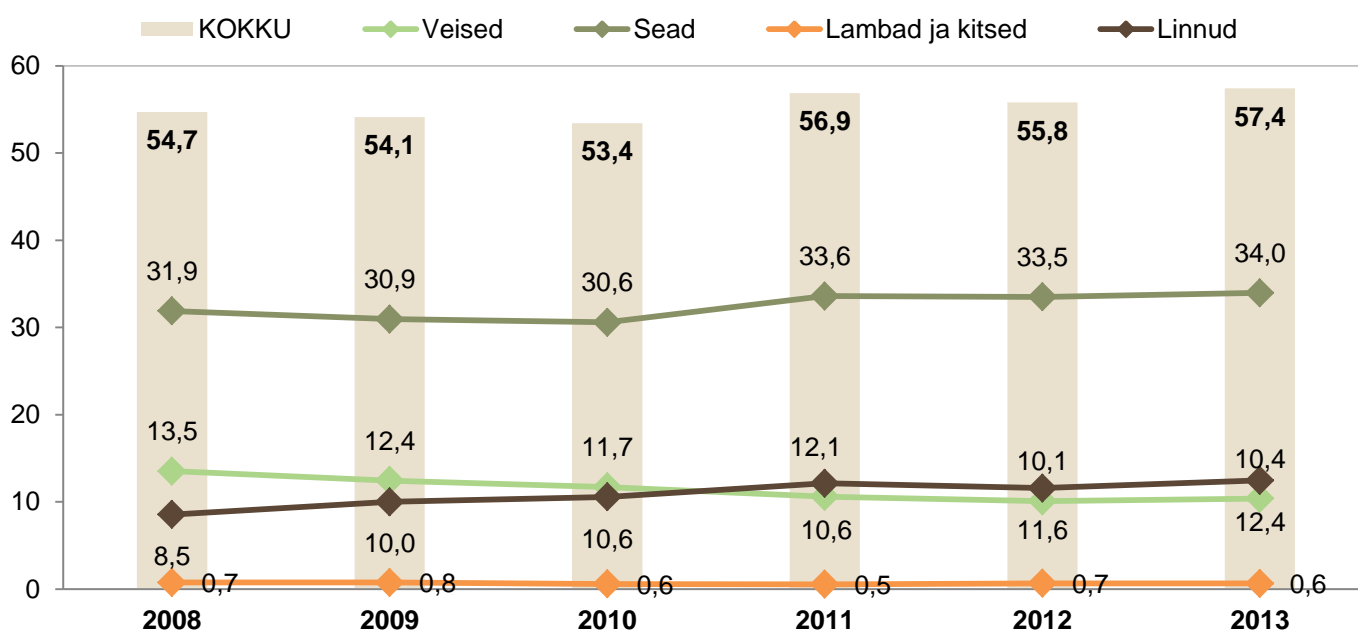
Tabel 3

	2010	2011	2012	2013	I poolaasta				kahe viimase perioodi muutus	
					2010	2011	2012	2013	± tuh tonni	± %
Veised	24,4	23,0	23,2	...	11,7	10,6	10,1	10,4	0,3	3,0
Sead	63,7	69,9	67,9	...	30,6	33,6	33,5	34,0	0,5	1,4
Lambad ja kitsed	1,42	1,32	1,54	...	0,58	0,54	0,65	0,63	-0,02	-3,5
Linnud	22,1	24,2	22,8	...	10,6	12,1	11,6	12,4	0,9	7,6
KOKKU	111,6	118,4	115,5	...	53,414	56,2	55,8	57,4	1,6	2,9

Allikas: SA

Tapaloomade- ja lindude eluskaal Eestis I poolaastal
(tuh tonni)

Joonis 3

Allikas: SA

Loomade ja liha kokkuost ettevõtetes
vastavalt tuh pead; tuh tonni

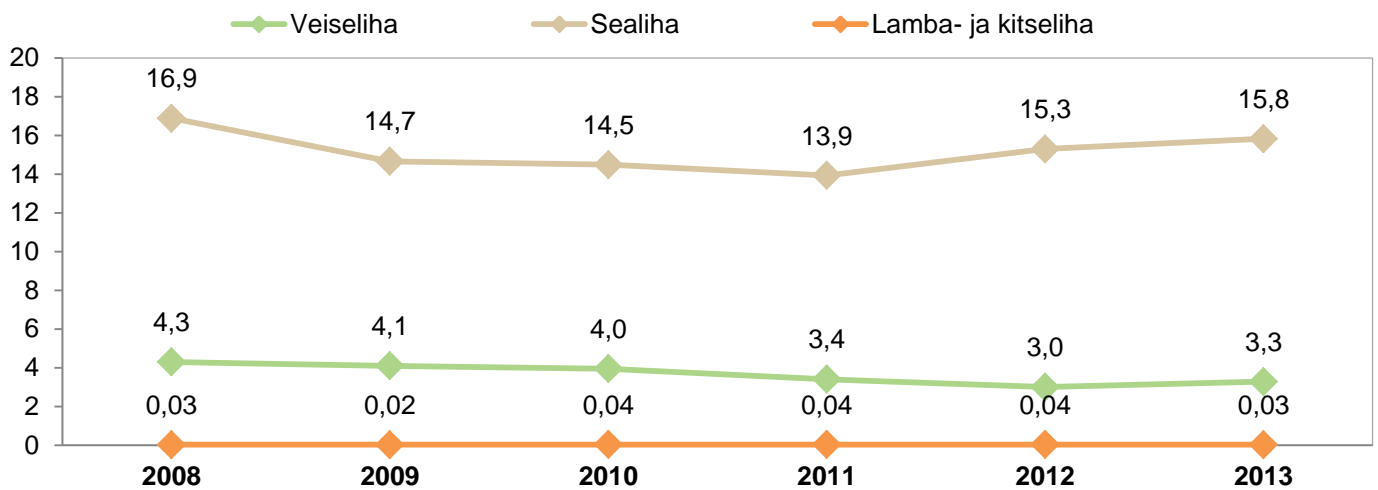
Tabel 4

Kogu Eesti	2010	2011	2012	2013	I poolaasta				kahe viimase perioodi muutus	
					2010	2011	2012	2013	± tuh pead/ tuh tonni	± %
Veised (tuh pead)	36,5	30,7	28,3	...	16,8	14,4	12,8	13,7	0,9	7,0
Veiseliha (tuh tonni)	8,6	7,2	6,7		4,0	3,4	3,0	3,3	0,3	9,3
I kategooria rupskid (tuh tonni)	0,3	0,2	0,2		0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	14,9
Sead (tuh pead)	370,4	356,9	390,5		184,6	175,6	191,9	198,2	6,3	3,3
Sealiha (tuh tonni)	29,2	28,3	31,1	...	14,5	13,9	15,3	15,8	0,5	3,5
I kategooria rupskid (tuh tonni)	0,9	0,9	0,9	...	0,4	0,4	0,5	0,5	0,0	6,5
Lambad ja kitsed (tuh pead)	4,5	5,1	4,6		2,0	2,0	1,9	1,6	-0,3	-15,8
Lamba- ja kitseliha (tuh tonni)	0,09	0,09	0,09	...	0,04	0,04	0,04	0,03	-0,01	-27,1
I kategooria rupskid (tuh tonni)	0,004	0,005	0,005	...	0,002	0,002	0,002	0,002	0,000	-5,3

Allikas: SA

Liha kokkuost ettevõtetes I poolaastal
tuh tonni

Joonis 4

Allikas: SA

Lihatoodete tootmine tööstusettevõtetes
tuh tonni

Tabel 5

Kogu Eesti	2010	2011	2012	2013	I poolaasta				kahe viimase perioodi muutus	
					2010	2011	2012	2013	± tuh	± %
Vorstitooted	36,7	36,5	34,2	...	17,0	16,9	16,1	15,4	-0,7	-4,3

Allikas: SA

TNS

Lihatööstuse majandusnäitajad

Lihatööstuse majandusnäitajad

Lihakäitlemisettevõtete arv Eestis jätkab vähenemist. Veterinaar- ja Toiduameti andmetel oli Eestis 2013. a I poolaasta lõppedes 96 lihakäitlemisettevõtet, nendest nelja tegevus oli peatatud. Seejuures on enamik lihakäitlemisettevõtetest väikeettevõtted ning kõige enam on ettevõtete seas vaid loomade tapmisega tegelevaid ettevõtteid.

Statistikaameti valimis olevate lihatööstuste müügitulu (sektori käive) oli 2013. a esimesel poolaastal 145,3 miljonit eurot, mis on aastatagusega võrreldes üsna märgatavalt enam (kasv ligi 22%). Seejuures oli suhteline erinevus I ja II kvartali müügitulu vahel tavapärasest väiksem – teise kvartali müügitulu ületas I kvartalit veidi enam kui kümnendiku võrra. Tuludega peaaegu võrreldaval määral (kasv 20,1%) on aastatagusega võrreldes kasvanud ka kulude tase, tõustes 140,2 miljoni euroni. I poolaasta kokkuvõttes tähendab see sektorile 5,1 miljoni euro suurust kasumit, mis on aasta varasemast peaaegu kaks korda suurem näitaja (tabel 6, joonis 5).

Lihatööstusettevõtted andsid käesoleva aasta II kvartali seisuga tööd 2748 inimesele, mis on ligilähedane arv aastatagusele. Tööjõukulude osakaal lihatööstuse kogukuludes on 2013. aasta esimeses ja teises kvartalis langenud viimaste aastate võrdluses madalaimale tasemele, moodustades vastavalt 11,7% ja 11,5% (tabel 6, joonis 6).

Lihatööstuses toodetud lisandväärtus jätkab kasvu ning oli 2013. a I poolaastal 21,4 miljonit eurot. Kuigi kasvutempo on aastatagusega võrreldes veidi aeglustunud, oli puhas lisandväärtus siiski mullusest ligi viiendiku võrra suurem (joonis 8).

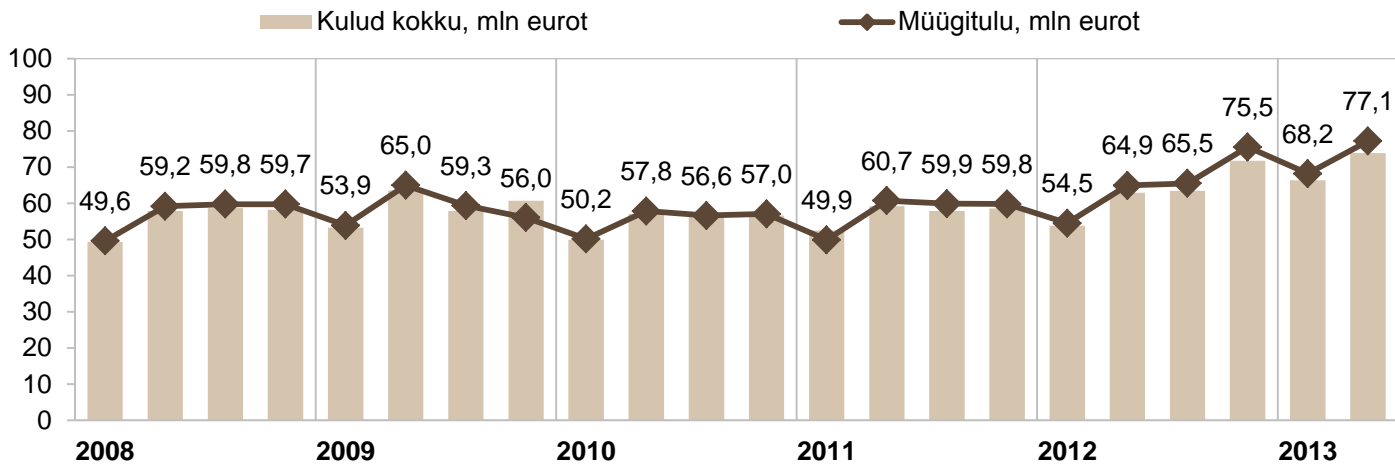
Lihatööstuse toodangu mahud (püsihindades arvestatuna) olid alates 2008. aasta lõpust kuni 2010. a III kvartalini kvartalite lõikes võrrelduna püsivalt aastatagusest perioodist väiksemad, 2011. aastal kvartaalsed toodangu mahud võrreldes aastatagusega pisut kasvasid (kasvumäärad kuni 2–3%). 2012. aasta jooksul jäi kvartaalne tootmismahut eelneva aasta võrdlusperioodist väiksemaks, vaid viimases kvartalis sai täheldada 1% kasvu. Käesoleva aasta I poolal on toodangu maht (püsihindades arvestatuna) jäänud esialgsetel andmetel möödunud aasta I poolaastale alla. Müüdnud toodangu maksumus jooksevhindades on aga alates 2011. aasta II kvartalist püsinud kasvulainel. Tõsi, selle aasta II kvartali tulemus jäi püsima aastatagusele tasemele (joonis 9).

Kodumaisele turule müüdnud toodangu kvartaalne müük on alates 2010. aasta lõpust aasta varasema perioodiga võrreldes pidevat kasvu näidanud, kuid käesoleval aastal on kasvutempo aeglustunud ning II kvartalis jäi müük kodumaisele turule läinudaastasele tasemele.

Müük eksporditurudele on olnud kõikumama iseloomuga. 2012. aasta jooksul küll kvartaalse müügi muutused aasta varasemaga võrreldes väga suured ei olnud, kuid käesoleva aasta I kvartalis leidis aset üsna märgatav kasv (8%). II kvartalis jäi ekspordiindeksi muutus taas kergelt languspoolele (vähenemine 1%) (joonis 10).

Lihatööstuste kogurentaablus (kasumi osatähtsus netokäibes) liikus 2012. jooksul tõusujoones, jõudes IV kvartalis 5%-ni. Käesoleval aastal oli sektori kogurentaablus I ja II kvartalis vastavalt 2,7% ja 4,3% (tabel 7).

2013. a I poolaastal investeeriti lihatööstuses põhivarasse esialgsetel andmetel ligi 3,1 miljonit eurot. Aastatagusega võrreldes on investeeringud olnud ligi viiendiku võrra väiksemad, vähenedes nii masinate ja seadmete kui ka muu põhivara osas (joonis 13).

Allikas: SA

Lihatööstuse majandusnäitajad kvartaalselt

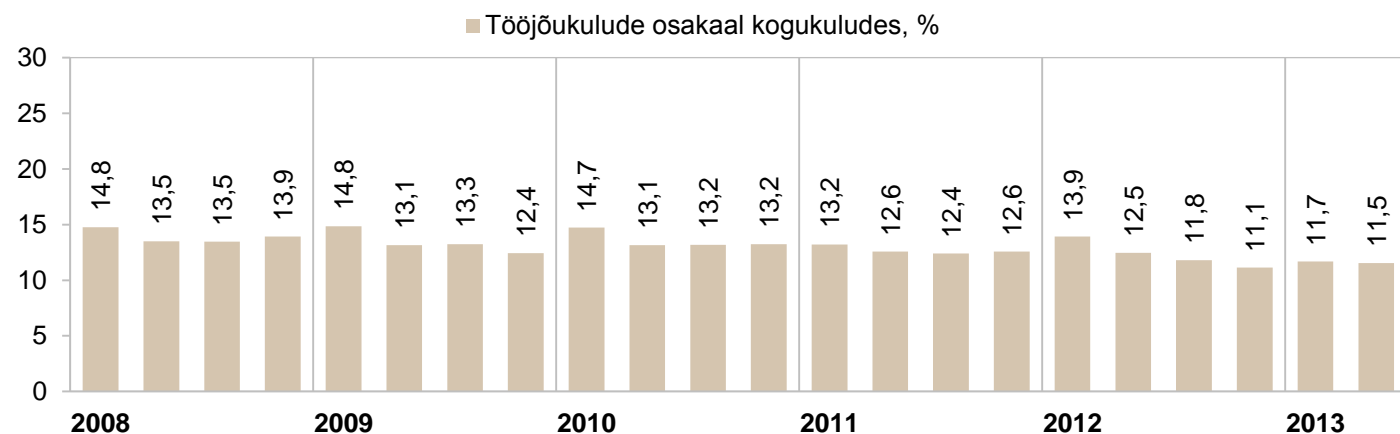
Tabel 6

	2012				2013	
	I kv	II kv	III kv	IV kv	I kv	II kv
Keskmine tööga hõivatute arv, in	2757	2729	2732	2675	2679	2748
Müügitulu, mln eurot	54,5	64,9	65,5	75,5	68,2	77,1
Kulud kokku, mln eurot	53,8	62,9	63,4	71,7	66,4	73,8
...tööjõukulud, mln eurot	7,5	7,8	7,5	8,0	7,7	8,5
Kogukasum (-kahjum), mln eurot	0,7	2,0	2,1	3,8	1,8	3,3
Lisandväärtus, mln eurot	8,2	9,9	9,5	11,8	9,6	11,8
Investeeringud põhivarasse, mln eurot	1,5	2,5	2,9	6,1	1,5	1,6
Muutus võrreldes eelmise aasta sama kvartaliga, %						
Keskmine tööga hõivatute arv, in	-1,0	-4,1	-4,6	-4,8	-2,8	0,7
Müügitulu	9,3	6,9	9,4	26,4	25,1	18,8
Kulud	2,5	6,3	9,7	22,5	23,3	17,4
...tööjõukulud	8,0	5,2	4,2	8,5	3,4	8,9
Lisandväärtus	88,9	9,3	3,4	37,1	17,0	20,0
Investeeringud põhivarasse	40,2	123,4	171,5	110,0	1,6	-35,2

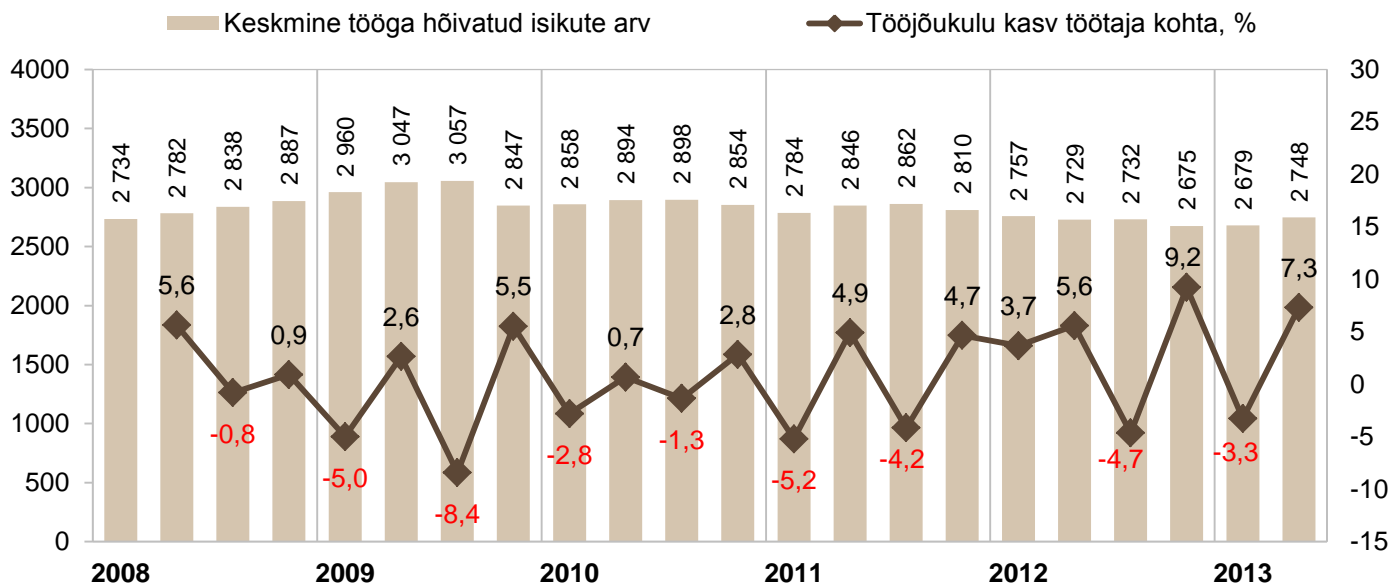
Allikas: SA, TNS Emori arvutused

Tööjõukulude osakaal lihatööstuse kogukuludes

Joonis 6

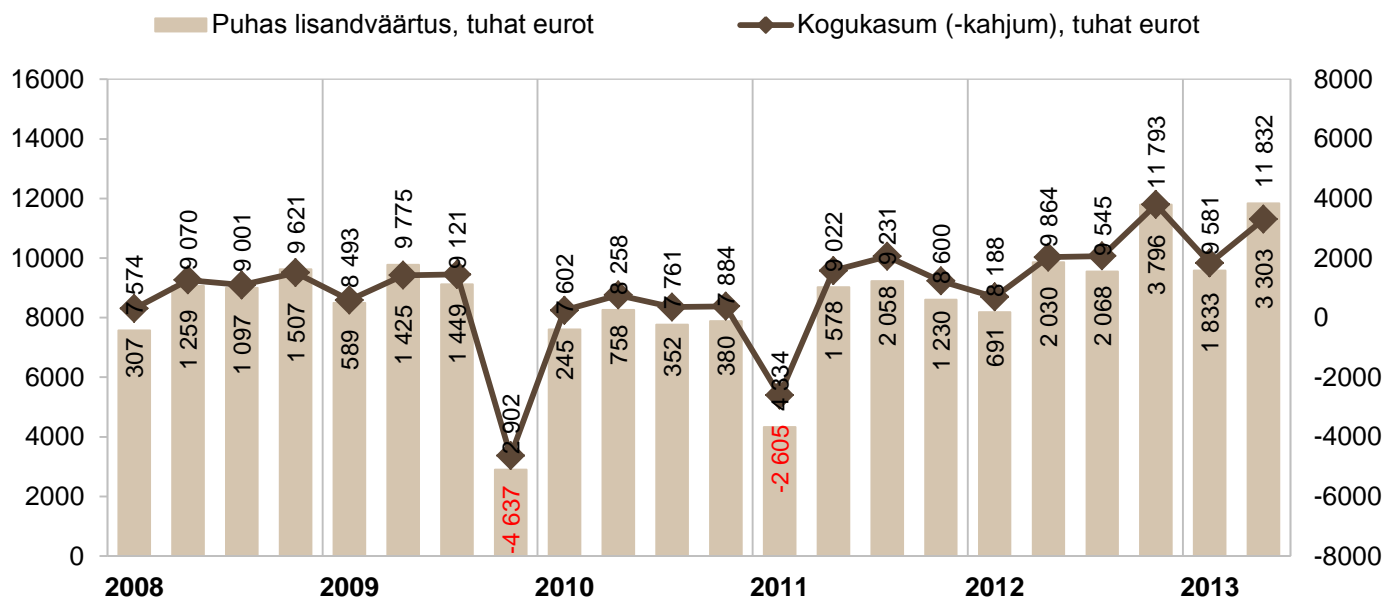

Allikas: SA

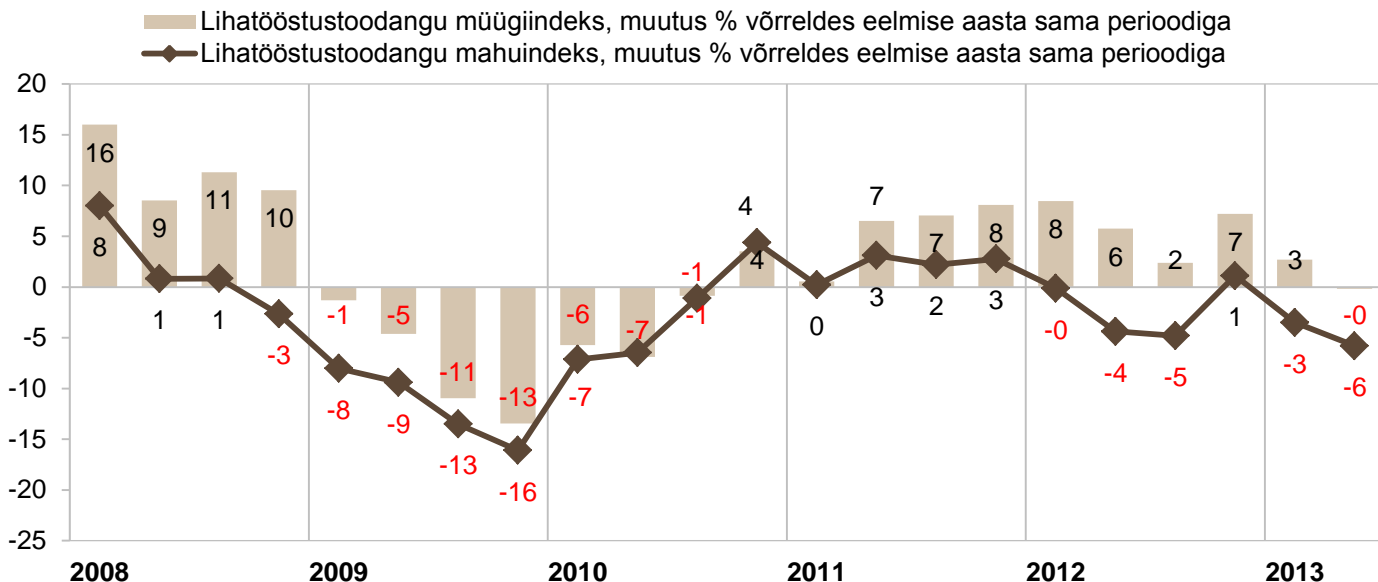

Kasv töötaja kohta on esitatud eelnenud kvartali suhtes

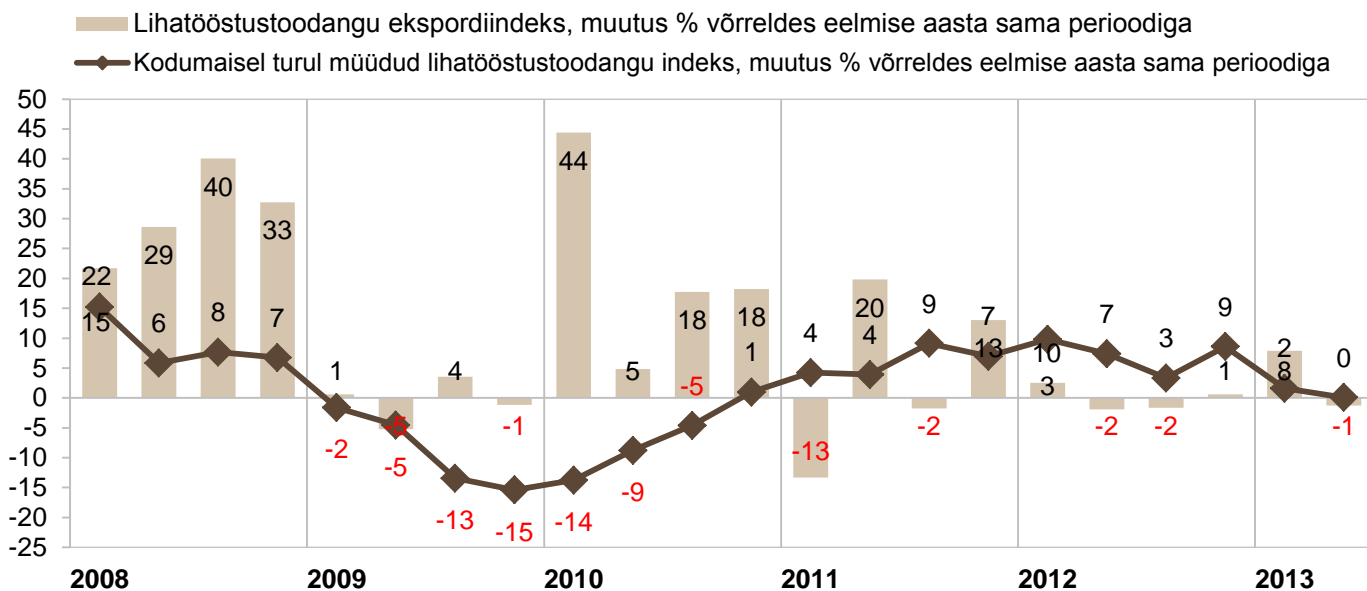
Allikas: SA, TNS Emori arvutused

Allikas: SA

Mahuindeks kajastab toodangu mahu muutust püsihindades võrreldes eelmise aasta sama perioodiga
 Müügiindeks kajastab müüdü toodangu maksumuse muutust jooksevhindades võrreldes eelmise aasta sama perioodiga
 Allikas: SA

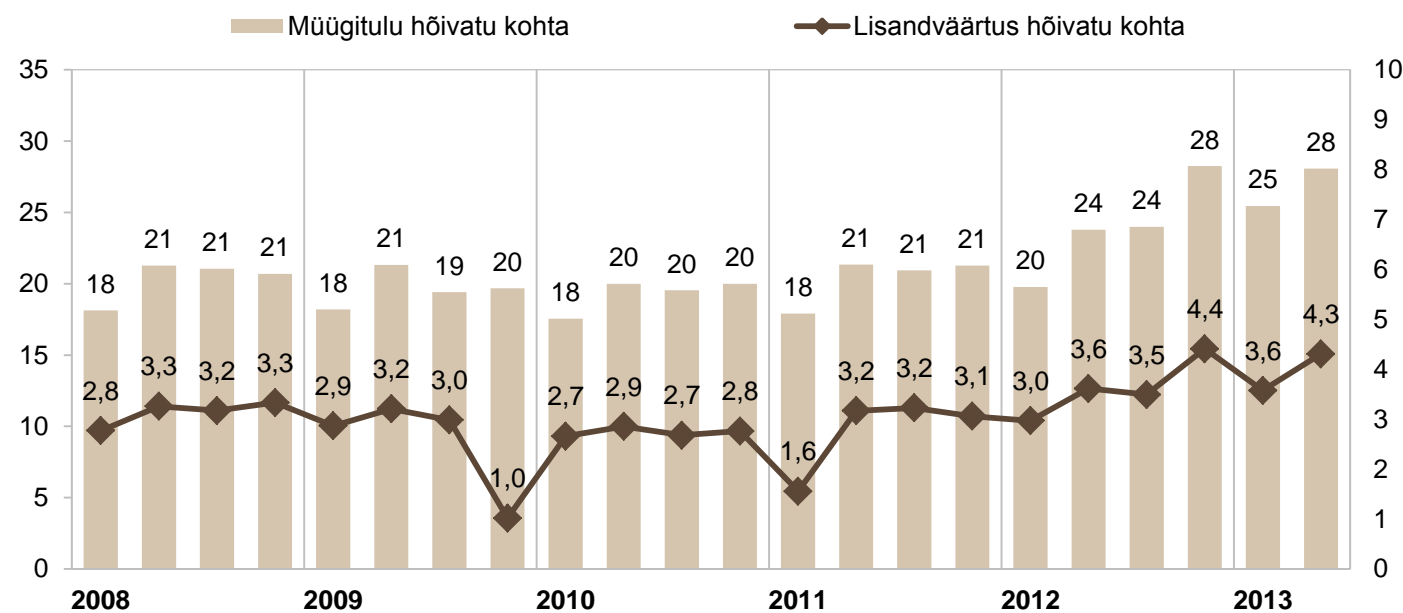
Allikas: SA

	2012				2013	
	I kv	II kv	III kv	IV kv	I kv	II kv
Kogukasumi osatähtsus müügitulus ehk kogurentaablus, %	1,3	3,1	3,2	5,0	2,7	4,3
Töövijakus hõivatu kohta müügitulu alusel, tuhat eurot	19,8	23,8	24,0	28,2	25,5	28,1
Töövijakus hõivatu kohta puhta lisandväärtuse alusel, tuhat eurot	3,0	3,6	3,5	4,4	3,6	4,3
Töökulude tootlikkus puhta lisandväärtuse alusel	1,1	1,3	1,3	1,5	1,2	1,4
Kogutootlikkus puhta lisandväärtuse alusel	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2
Muutus võrreldes eelmise aasta sama kvartaliga, kasv %						
Töövijakus hõivatu kohta müügitulu alusel	10,3	11,5	14,6	32,7	28,8	18,0
Töövijakus hõivatu kohta puhta lisandväärtuse alusel	90,8	14,0	8,3	44,1	20,4	19,1
Töökulude tootlikkus puhta lisandväärtuse alusel	74,9	3,9	-0,8	26,4	13,2	10,2
Kogutootlikkus puhta lisandväärtuse alusel	84,3	2,8	-5,7	11,9	-5,1	2,2

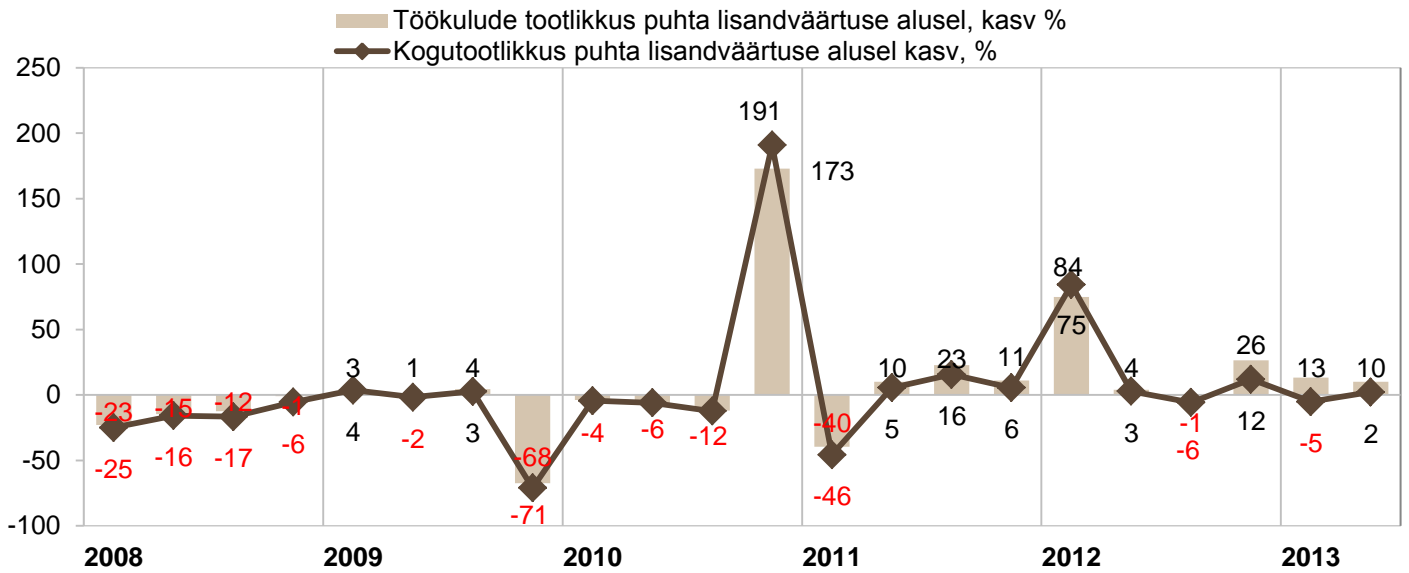
Allikas: SA, TNS Emori arvutused

Tootlikkus müügitulu ja lisandväärtuse alusel
(tuh €)

Joonis 11

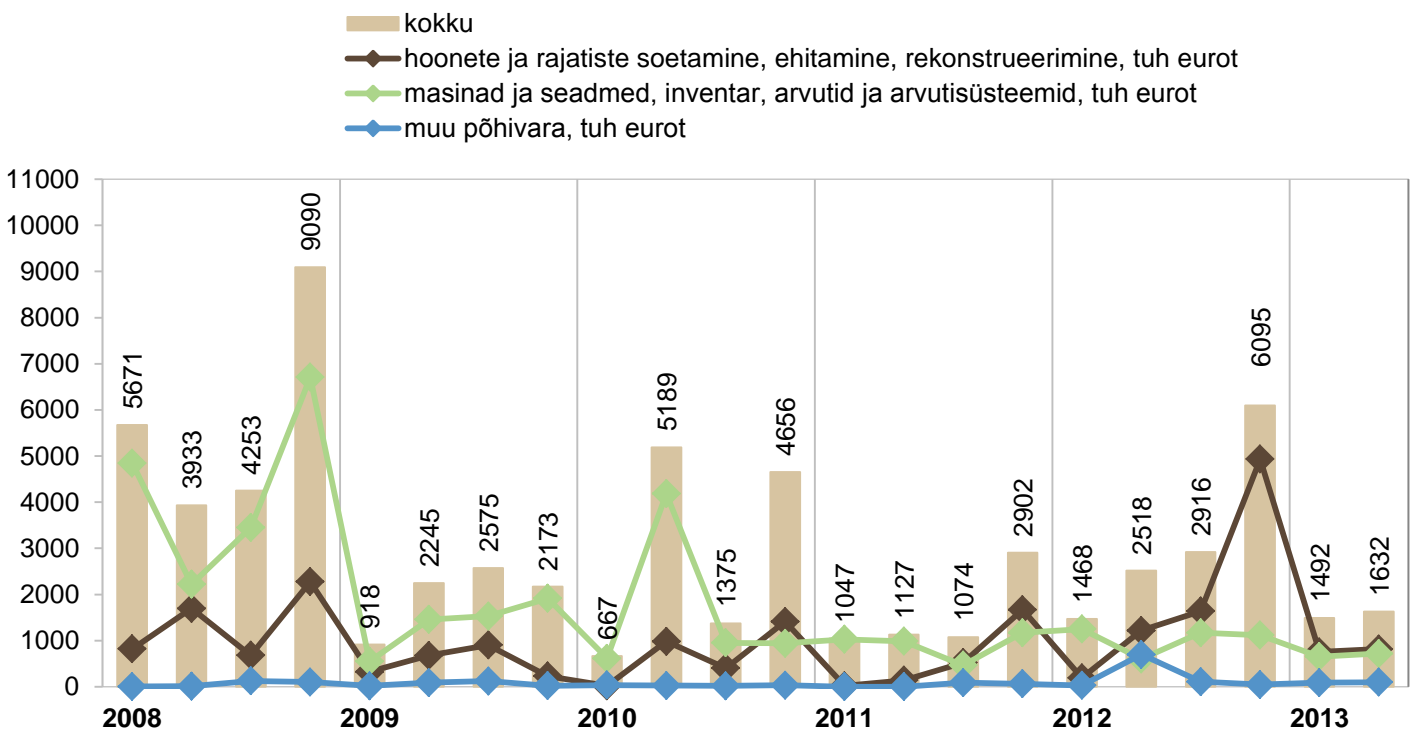

Allikas: SA

Allikas: SA

(tuh €)

Allikas: SA

Liha- ja lihatuodete väliskaubandus

Liha- ja lihatoodete väliskaubandus

Lihatoodete väliskaubanduskäive on viimase viie uuringuperioodi võrdluses pidevalt suurenenud. Seejuures on ekspordikäibe kasv olnud aasta varasemaga võrreldes kiirem, impordikäibe kasv on aga aeglustunud. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga vähenes liha ja lihatoodete väliskaubanduse negatiivne saldo ligi 7,6 mln euro võrra, kuid sellele vaatamata ületas liha ja lihatoodete sisevedu väljavedu enam kui kolmandiku võrra (joonis 14).

Eksport

Lihatoodete eksport Eestist kasvas 2013. a I poolaastal 47 miljoni euroni, s.o pisut enam kui viiendiku võrra (21%), kusjuures kiiremini on kasvanud liha ja söödavate subproduktide ekspordikäive. Valmistoodete puhul jäi käibe kasv tagasihoidlikumaks. Peamise osa (93% liha ja lihatoodete väljaveost) moodustas eksport EL-i liikmesriikidesse. Väljavedu EL-i liikmesriikidesse on suurenenud 23% ehk 8,3 mln euro võrra, eksport kolmandatesse riikidesse pisut vähenes.

Peamine eksporditav lihaliik on sealiha, mille eksporditavad kogused kasvasid 2013. aasta I poolaastal aasta varasemaga võrreldes veidi enam kui viiendiku võrra (22%). Sealiha osakaal lihatoodete ekspordis püsib möödunud aastasel tasemel. Sealiha moodustas 2013. aasta I poolaastal kolmandiku liha ja lihatoodete kogueksportist. Sealiha ekspordihind jäi aasta varasemaga võrreldes mõnevõrra madalamaks (tabel 9, tabel 11, joonis 16).

Veiseliha ekspordikogused, mis möödunud aasta I poolel üsna oluliselt kavasid, on jäänud aastatagusest veidi väiksemaks (vähenemine 7%) ning on langenud alla kümnendiku. Veiseliha ekspordihind on aasta eest aset leidnud kasvu järel veidi langenud (tabel 9, tabel 10, joonis 16).

Linnuliha (siin vaadeldakse koos subproduktidega) ekspordikogused on aastataguse languse järel ligi kümnendiku võrra kasvanud. Käibe kasv on märgatavalt tõusnud ekspordihinna tõttu olnud veelgi kiirem. Linnuliha osakaal kogueksportis on veidi tõusnud, moodustades 13% (tabel 9, tabel 12, joonis 16).

Kogueksportis jätkuvalt marginaalset rolli mängiva lambaliha väljaveokogused, mis eelneval uuringuperioodil peaaegu kahekordistusid, on langenud taas 2011. aasta tasemele. Lambaliha ekspordihind on viimastel aastatel olnud languses ning langustrend on jätkunud ka käesoleva aasta I pooles. Lambaliha väljaveokäive on langenud enam kui poole võrra (tabel 9).

Lihatoodete väljavedu on koguseliselt veidi vähenenud. Konservide eksport küll pisut suurenes, kuid vorstitoodete kogus jäi eelnenud aastast väiksemaks. Valmislihatoodete kasvanud hinnataseme tõttu oli lihatoodete ekspordikäive mullusest suurem (tabel 9).

Import

Lihatooteid imporditi 2013. a I poolaastal Eestisse 63,7 miljoni euro eest, mis on 0,5 miljoni euro ehk ligi 1% võrra enam kui aasta varem. Valdav osa liha ja lihatooteid imporditi Euroopa Liidust, import kolmandatest riikidest moodustas alla 1%. Koguseliselt jäi liha sissevedu aasta varasemast ligi 4% väiksemaks, valmislihatoodete impordikogused aga kasvasid (tabel 8).

Märgatavalt vähenes käesoleva aasta I poolel veiseliha import, mis jäi aasta varasemast enam kui poole väiksemaks. Pisut (1%) langesid ka imporditud linnuliha kogused. Sealiha sisseveomahud on näidanud kerget kasvu, suurenedes 3%. Kogusisseveos marginaalset rolli omava lambaliha sissevedu on püsinud stabiilsena. Kasvu on näidanud mõnede teiste vähem oluliste impordiartiklite, nagu soolatud, suitsutatud jm liha; peki, rasva ning hobuseliha import. Kõigi peamiste lihaliikide sisseveohinnad kasvasid, mistõttu sea- ja linnuliha puhul suurenes impordikäive sisseveokogustest kiiremas tempos. Veiseliha puhul aga vähendas hinnatõus veidi käibelangust (tabelid 8–12).

Eelnevast tulenevalt on olulisimaks muutuseks liha ja lihatoodete impordi struktuuris möödunud aasta esimese poolega võrreldes veiseliha osakaalu langus. Suurima osa liha ja lihatoodete impordist moodustab jätkuvalt sealiha (osakaal koguimpordis 47%). Veiseliha osatähtsus langes 8%-le ning linnuliha osakaal püsib neljandiku lähedal (joonis 15).

Nagu juba mainitud, jätkasid lihasaaduste impordihinnad kasvu. Peamistest impordiartiklitest on kõige enam tõusnud veiseliha hind (9%), aasta varasemaga võrreldes on hinnad kasvanud siiski pisut aeglasemas tempos (tabelid 10–12).

Veiseliha kaubavahetus ja struktuur riigiti

Kuigi veiseliha impordikogused on aastatagusega võrreldes oluliselt vähenenud, oli veiseliha import siiski ekspordist enam kui kolmandiku võrra suurem. Veiseliha eksporditakse sagedamini jahutatud kujul, impordis jätkab kasvu külmutatud liha osakaal.

Veiseliha ekspordi peamisteks sihtriikideks on Soome ja Holland. Hollandi osatähtsus sihtriigina jätkab langust, tõusnud on Soome, Rootsi ja Läti osatähtsus. Veiseliha imporditi 2013. a I poolaastal Eestisse enim Lätist ning Läti osakaal on tõusnud 40%-ni. Tõusuteel on ka veiseliha sissevedu Poolast, mis on Läti järel tähtsuselt teine päritoluriik (sealt toodi 28% imporditud veiselihast) (joonised 17–18).

Sealiha kaubavahetus ja struktuur riigiti

Möödunud aasta esimeses pooles elussigade ekspordi piiramisega Venemaale hüppeliselt kasvanud sealiha eksport liigub jätkuvalt tõusujoones. Sealiha eksporditakse valdavalt jahutatuna (külmutatud-jahutatud liha suhtes olulisi muutusi ei ole). Sealiha impordikogused jäid poolaasta lõikes võrrelduna enam-vähem stabiilseks. Imporditi üsna võrdselt jahutatud ja külmutatud sealiha, kuid möödunud aastaga võrreldes on jahutatud sealiha osatähtsus kasvanud.

Sealiha ekspordis on Läti tõusnud valdavaks sihtriigiks (61%), aasta varasemaga võrreldes on eksport Lätti hüppeliselt suurenenud. Möödunud uuringuperioodil esile tõusnud eksport Soome ja Venemaale on tagasi tõmbunud (riikide osatähtsus koguekspordis vastavalt 10% ja 9%). Langenud on ka sealiha väljavedu Leetu (osatähtsus 9%).

Peamisteks impordipartneriteks on sealiha puhul jätkuvalt Taani ja Saksamaa, kuid samaväärsele tasemele on tõusnud ka sealiha sissevedu Poolast. Import Soomest on veidi langenud, kuid püsib samuti olulisena. Nimetatud riikidest toodi käesoleva aasta I poolal sisse ligi kolmveerand sisseveetud sealihast (joonised 19–20).

Linnuliha kaubavahetus ja struktuur riigiti

Linnuliha ekspordimahud on viimastel aastatel olnud suhteliselt kõikuva iseloomuga, impordi puhul on viimaste perioodide trend pigem languse suunas. Enamiku linnuliha väliskaubandusest hõlmab kanaliha, kuigi suurenenud on ka kalkuni- ning pardi- ja haneliha kaubavahetuse mahud. Linnuliha puhul ületab import ekspordi jätkuvalt oluliselt, ca 2,7-kordselt.

Peamiseks kaubanduspartneriks linnuliha väljaveol on Läti, mille osatähtsus sihtriigina on viimastel uuringuperioodidel kasvanud (Lätti veeti 68% üldkogusest). Leetu läks 12% koguekspordist.

Kaubanduspartnerite ring linnuliha sisseveol püsib laiana, suurim kogus linnuliha imporditi vaatlusalusel perioodil (nagu ka aasta eest) Soomest, Leedust ja Taanist. Järgnevad Läti ja Holland (joonised 21–22).

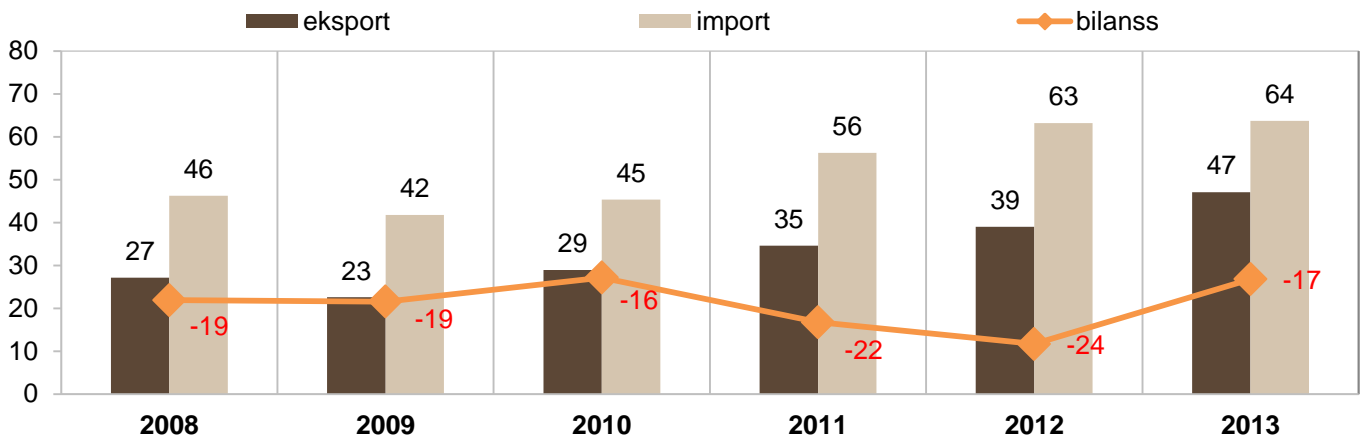
Lihatoodete kaubavahetus ja struktuur riigiti

Kuigi vorstitoodete impordimahud pisut kasvasid, on vorstitoodete puhul peamiselt tegu ekspordimisega, ekspordimaht ületab importi 7,5-kordselt.

Vorstitoodete ekspordist enamiku moodustas – nagu aasta varemgi – väljavedu naaberriikidesse Lätti ja Leetu (kokku 92%). Sisseveos mängivad peamist rolli lähiriigid Läti, Leedu, Poola ja Rootsi; taas on aga kasvanud ka toodete import Hispaaniast.

Kuigi konservtoodete sissevedu kasvas väljaveost kiiremini, ületab koguseline eksport jätkuvalt mõnevõrra importi.

Konservide peamiseks ekspordituruks on jätkuvalt Läti, kuhu liikus 2/3 välja viidud konservtoodetest. Järgnevad teised lähiriigid Leedu ja Soome. Impordipartnerite ring on ka siin üsna lai, kuid suuremas mahus on konservtooteid aasta I poolal sisse toodud Leedust ja Lätist (joonised 25–28).

Allikas: PM

Liha- ja lihatoodete import 2012-2013 a. I poolaastal

Tabel 8

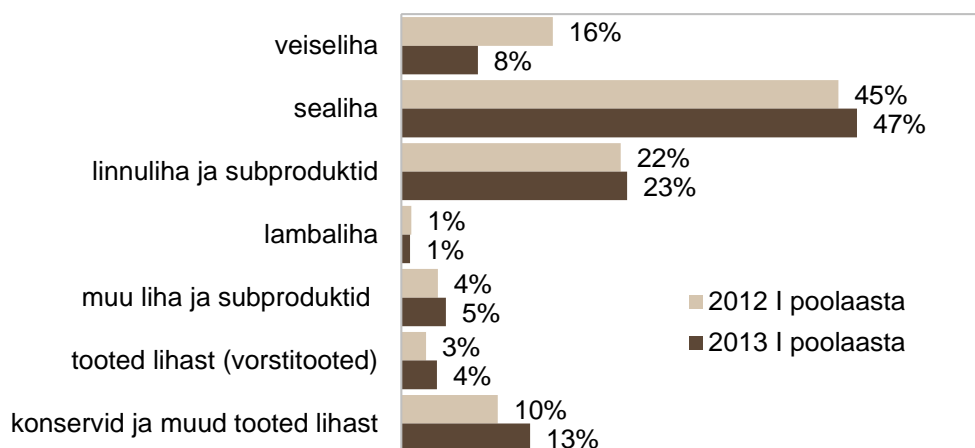
	I poolaasta 2012			I poolaasta 2013		
	kogus (t)	summa (tuh €)	hind (€/kg)	kogus (t)	summa (tuh €)	hind (€/kg)
LIHA JA SÖÖDAVAD SUBPRODUKTID	26099,5	51287,5		25088,0	48583,6	
Veiseliha	2678,4	9086,6	3,39	1240,4	4579,1	3,69
sealiha	12380,2	26230,6	2,12	12753,8	27274,2	2,14
linnuliha ja subproduktid	9476,0	13177,6	1,39	9347,2	13524,5	1,45
lambaliha	72,0	605,0	8,40	72,5	530,6	7,32
hobuseliha	18,7	52,9	2,83	47,1	114,8	2,43
subproduktid*	860,1	936,2	1,09	766,0	873,3	1,14
pekk, rasv	456,7	518,9	1,14	557,9	520,4	0,93
muu liha ja subproduktid	52,9	251,2	4,75	76,5	395,2	5,16
soolatud, suitsutatud jm. liha	104,5	428,5	4,10	226,5	771,4	3,41
VALMISTOOTED LIHAST KOKKU	2557,3	7290,3		3019,1	9829,1	
tooted lihast (vorstitooted)	460,2	1491,2	3,24	616,6	2129,6	3,45
Konservid ja muud tooted lihast	2097,1	5799,1	2,77	2402,5	7699,5	3,20
HINNANGULINE		4600,0			5290,0	

* veise-, sea-, lamba- ja hobuse subproduktid

Allikas: PM

Liha- ja lihatoodete import Eestisse (rahalisel väljenduses) 2012-2013 I poolaastal
osakaal

Joonis 15

Allikas: PM

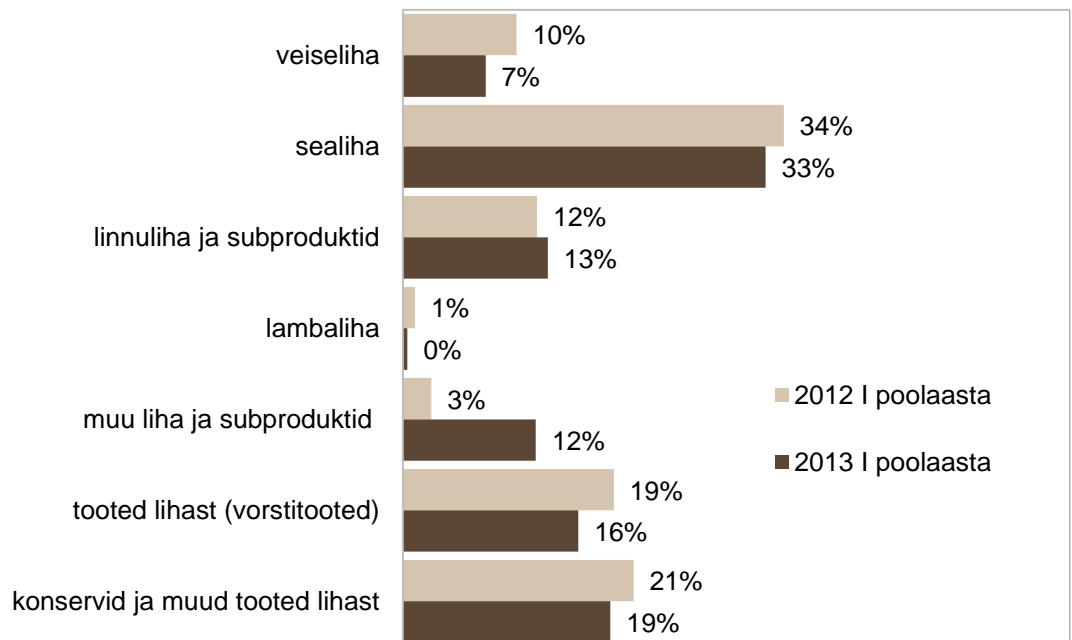
	I poolaasta 2012			I poolaasta 2013		
	kogus (t)	summa (tuh €)	hind (€/kg)	kogus (t)	summa (tuh €)	hind (€/kg)
LIHA JA SÖÖDAVAD SUBPRODUKTID	10367,8	21818,0		12635,4	28635,4	
Veiseliha	967,7	3706,9	3,83	896,5	3262,7	3,64
sealiha	5283,0	12406,8	2,35	6463,4	14266,7	2,21
linnuliha ja subproduktid	3170,2	4375,2	1,38	3481,0	5698,8	1,64
lambaliha	88,7	399,6	4,50	42,5	175,6	4,14
hobuseliha	9,2	37,1	4,03	44,5	125,2	2,82
subproduktid*	748,9	562,7	0,75	1128,9	955,8	0,85
pekk, rasv	44,8	26,9	0,60	334,4	281,4	0,84
muu liha ja subproduktid	39,6	249,2	6,29	42,3	416,4	9,84
soolatud, suitsutatud jm. liha	15,7	53,6	3,41	202,0	3452,7	17,10
VALMISTOOTED LIHAST KOKKU	7771,0	14387,2	0,00	7573,2	15061,7	
tooted lihast (vorstitooted)	4887,0	6869,9	1,41	4631,2	6899,0	1,49
Konservid ja muud tooted lihast	2884,0	7517,3	2,61	2942,1	8162,8	2,77
HINNANGULINE		2800,0			3430,0	

* veise-, sea-, lamba- ja hobuse subproduktid

Allikas: PM

Liha- ja lihatoodete eksport Eestist (rahalisel väljenduses) 2012-2013 I poolaastal osakaal

Joonis 16

Allikas: PM

Veiseliha ekspordi ja impordi struktuur ning hinnad

Tabel 10

	Eksport				Import			
	kogus (t)		hind (€/kg)		kogus (t)		hind (€/kg)	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
	l p/a	l p/a	l p/a	l p/a	l p/a	l p/a	l p/a	l p/a
VEISELIHA kokku	967,7	896,5	3,83	3,64	2678,4	1240,4	3,39	3,69
jahutatud	577,6	500,1	3,83	3,64	1151,4	431,5	3,22	3,81
külmutatud	390,1	396,4	3,83	3,64	1527,0	808,8	3,52	3,63

Allikas: PM

Sealiha ekspordi ja impordi struktuur ning hinnad

Tabel 11

	Eksport				Import			
	kogus (t)		hind (€/kg)		kogus (t)		hind (€/kg)	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
	l p/a	l p/a	l p/a	l p/a	l p/a	l p/a	l p/a	l p/a
SEALIHA kokku	5283,0	6463,4	2,35	2,21	12380,2	12753,8	2,12	2,14
sealiha jahutatud	3770,7	4546,1	2,27	2,12	5074,3	6545,7	2,16	2,14
sealiha külmutatud	1512,3	1917,2	2,55	2,43	7305,9	6208,1	2,09	2,14

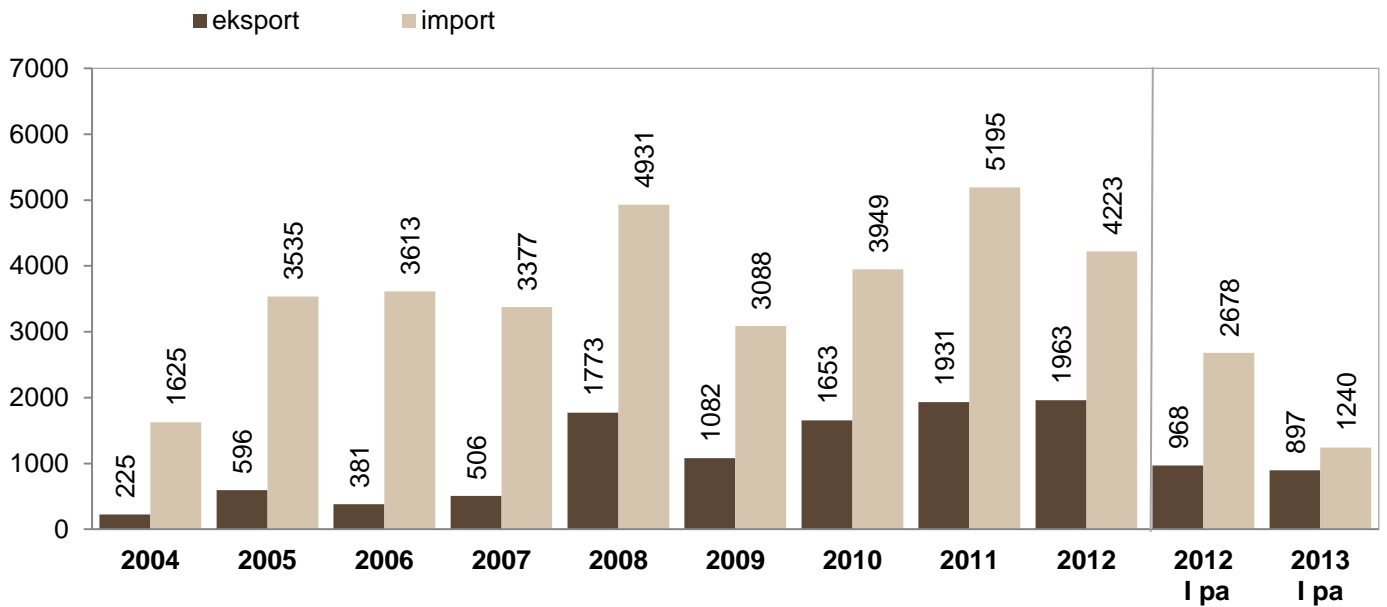
Allikas: PM

Linnuliha ekspordi ja impordi struktuur ning hinnad

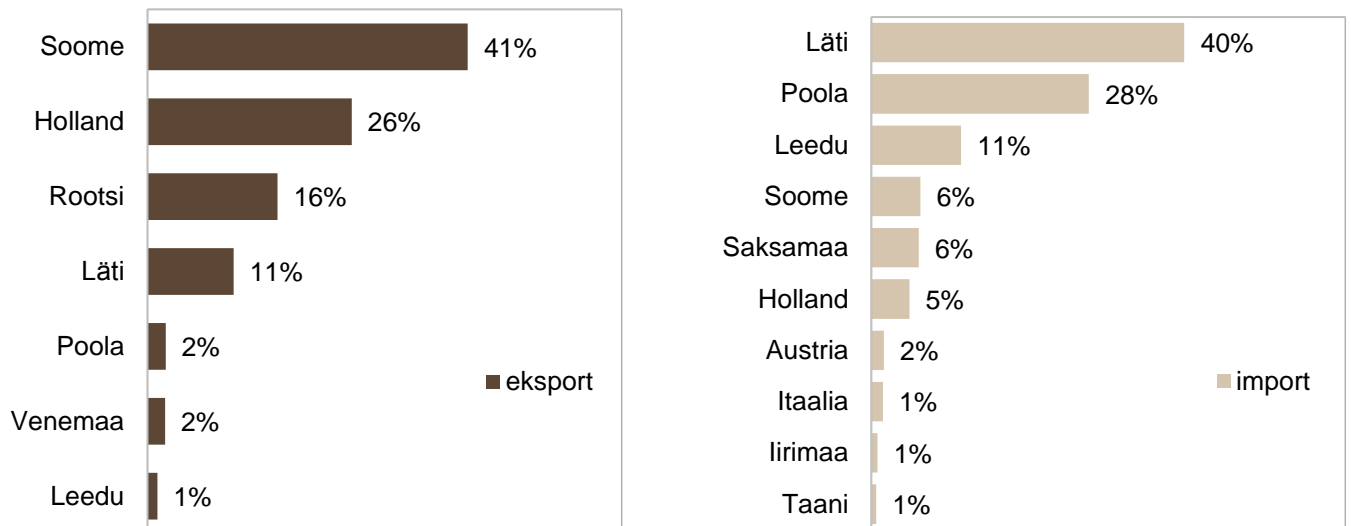
Tabel 12

	Eksport				Import			
	kogus (t)		hind (€/kg)		kogus (t)		hind (€/kg)	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
	l p/a	l p/a	l p/a	l p/a	l p/a	l p/a	l p/a	l p/a
LINNULIHA kokku	3170,2	3481,0	1,38	1,64	9476,0	9347,2	1,39	1,45
kanaliha	3102,4	3398,1	1,36	1,63	8804,4	8629,4	1,30	1,34
kalkuniliha	66,1	79,3	2,05	1,98	604,9	608,6	2,25	2,24
pardi- ja haneliha	1,7	3,5	6,35	5,60	66,6	109,0	5,91	5,44

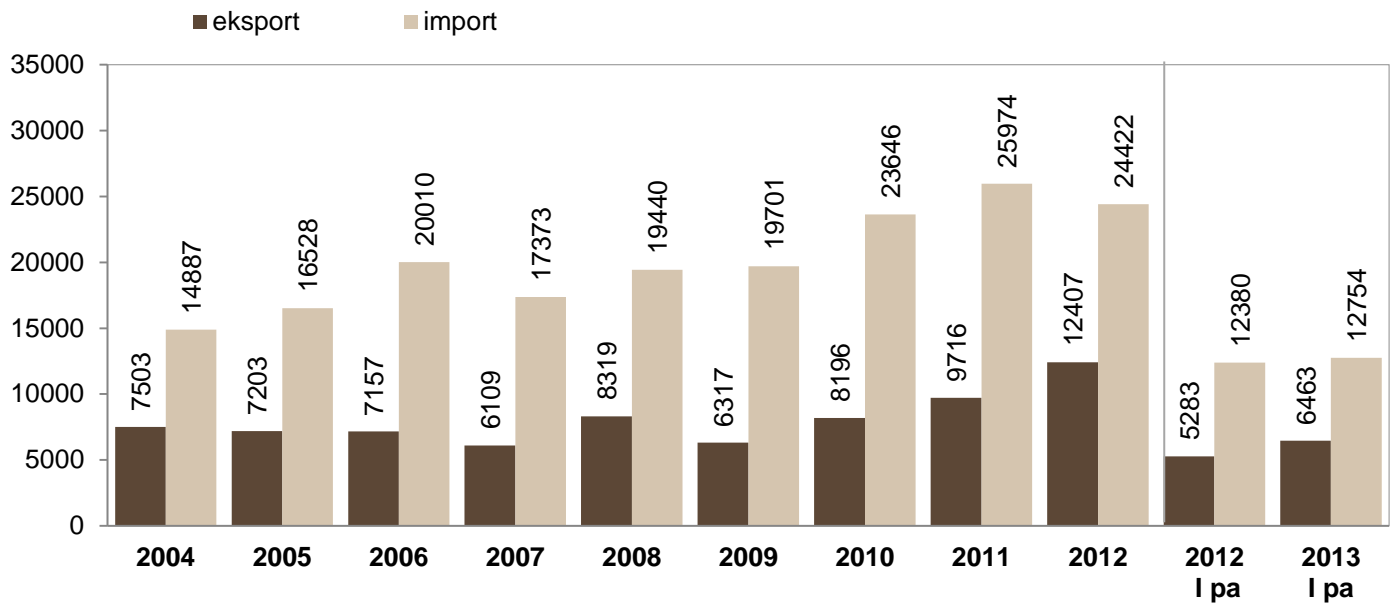
Allikas: PM

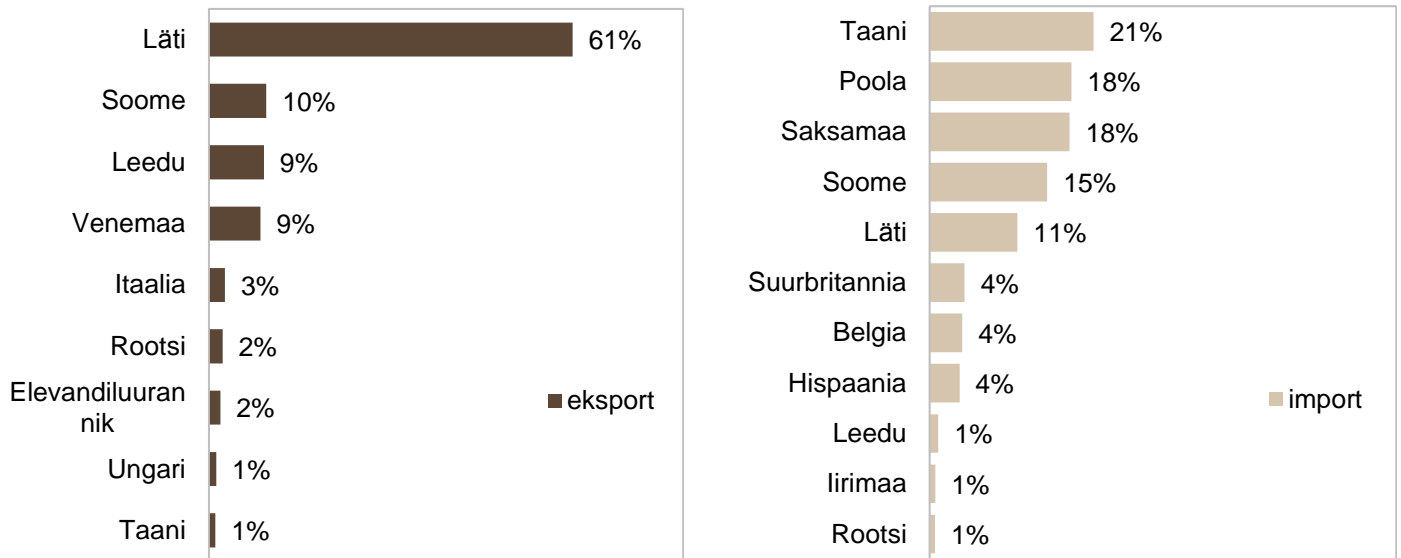
Allikas: PM

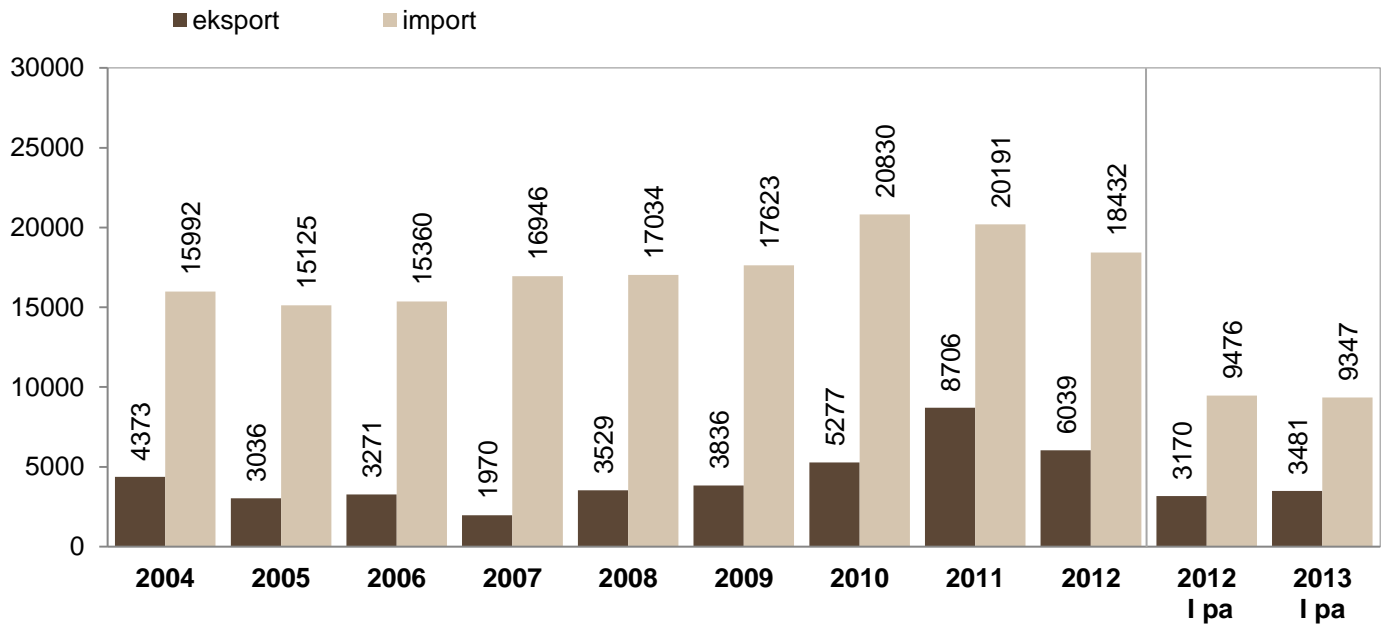
Allikas: PM

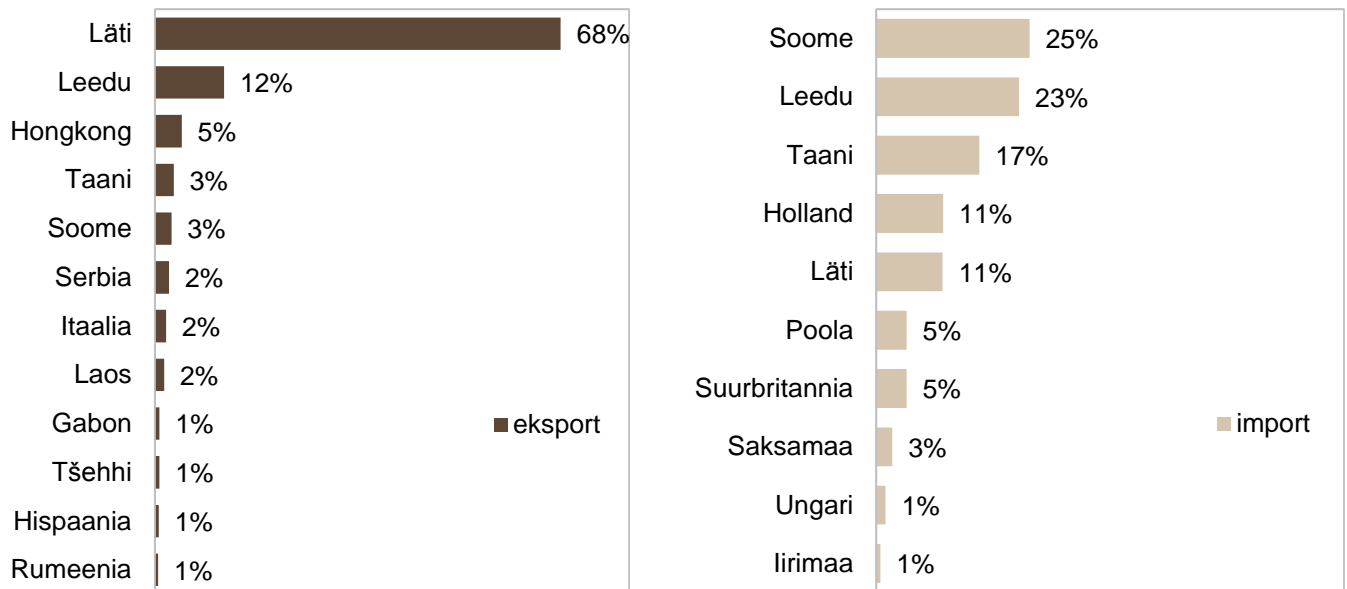
Allikas: PM

Allikas: PM

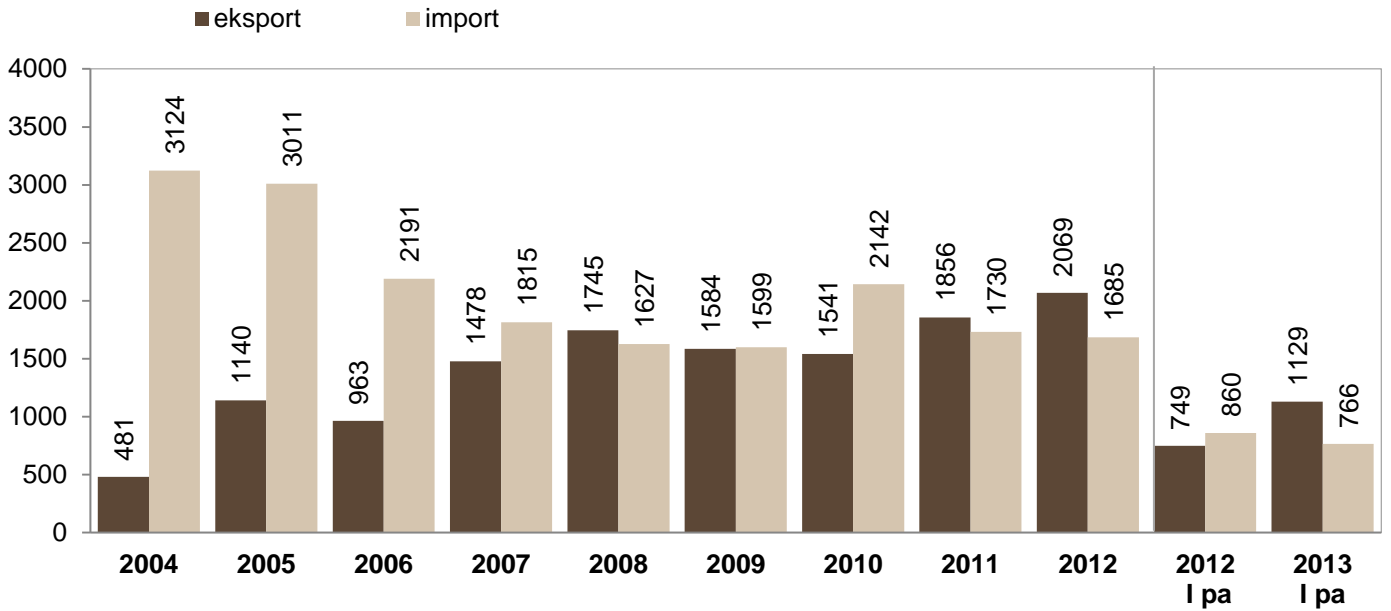
Allikas: PM

Allikas: PM

Subproduktide ekspordi ja impordi kogused tonni

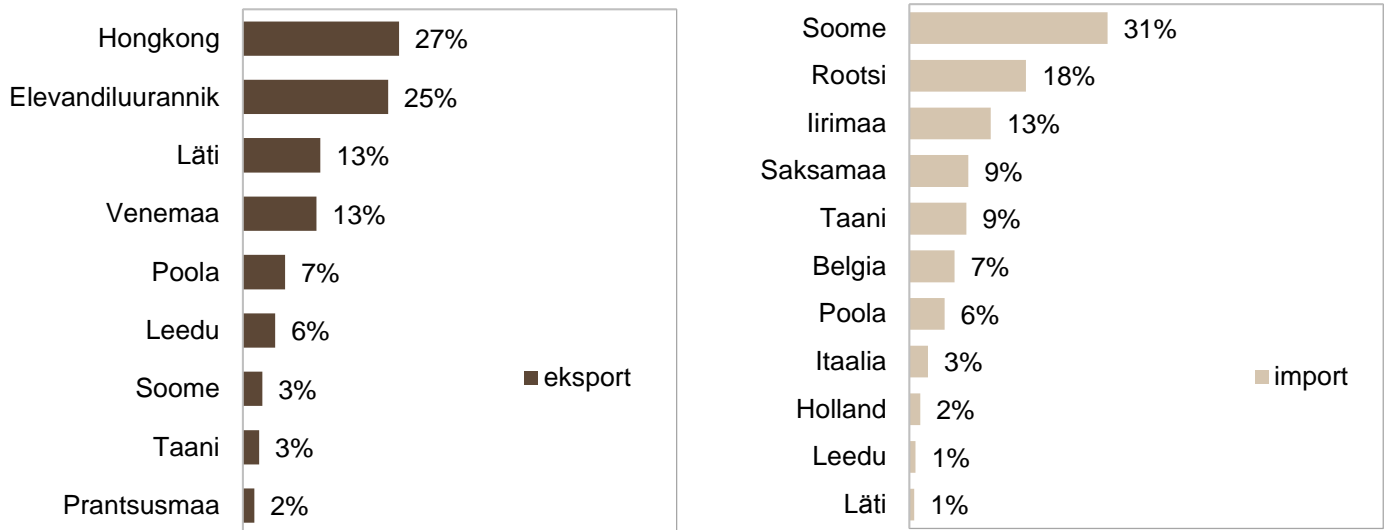
Joonis 23

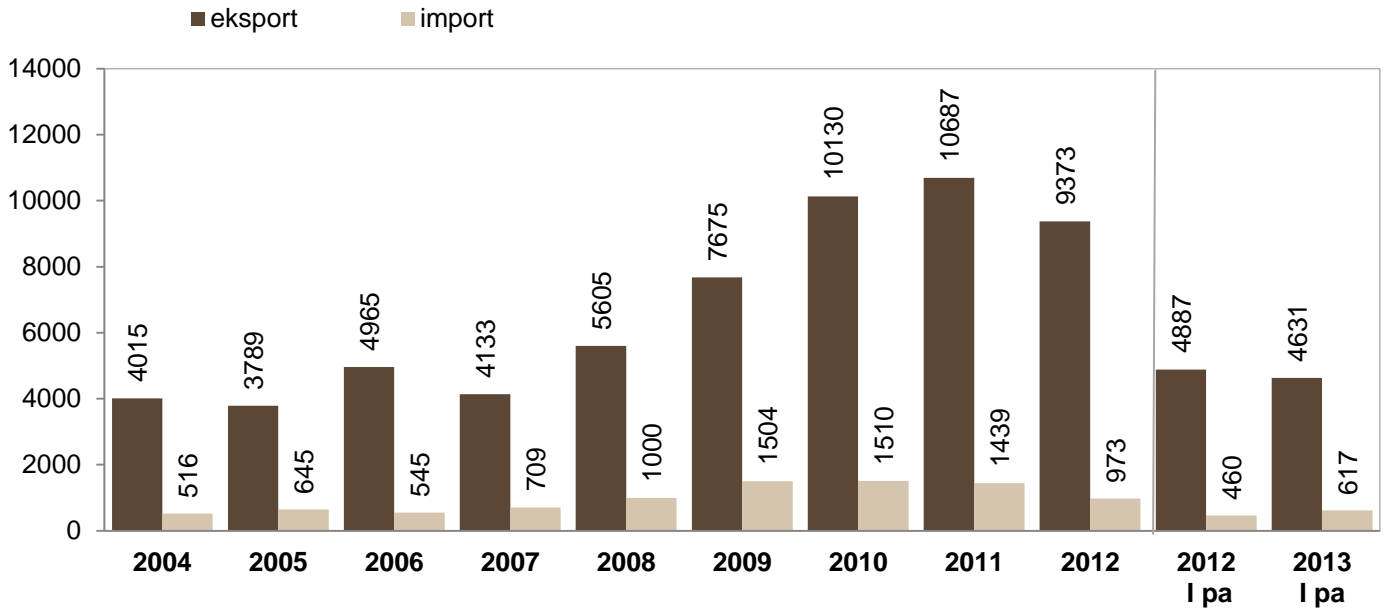
Allikas: PM

Subproduktide ekspordi ja impordi struktuur riigiti 2013.a. I poolaastal (osakaal koguseliselt)

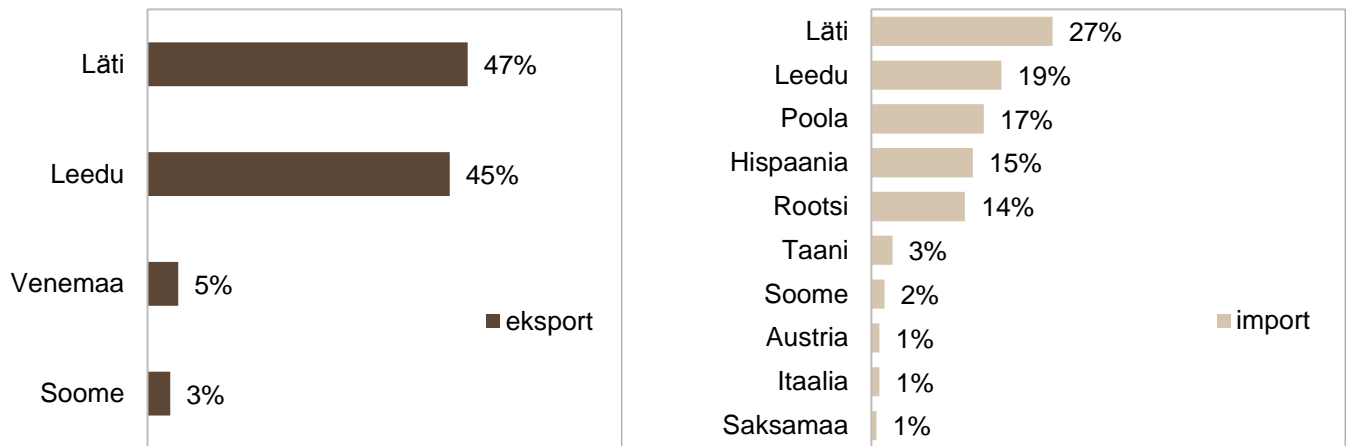
Joonis 24

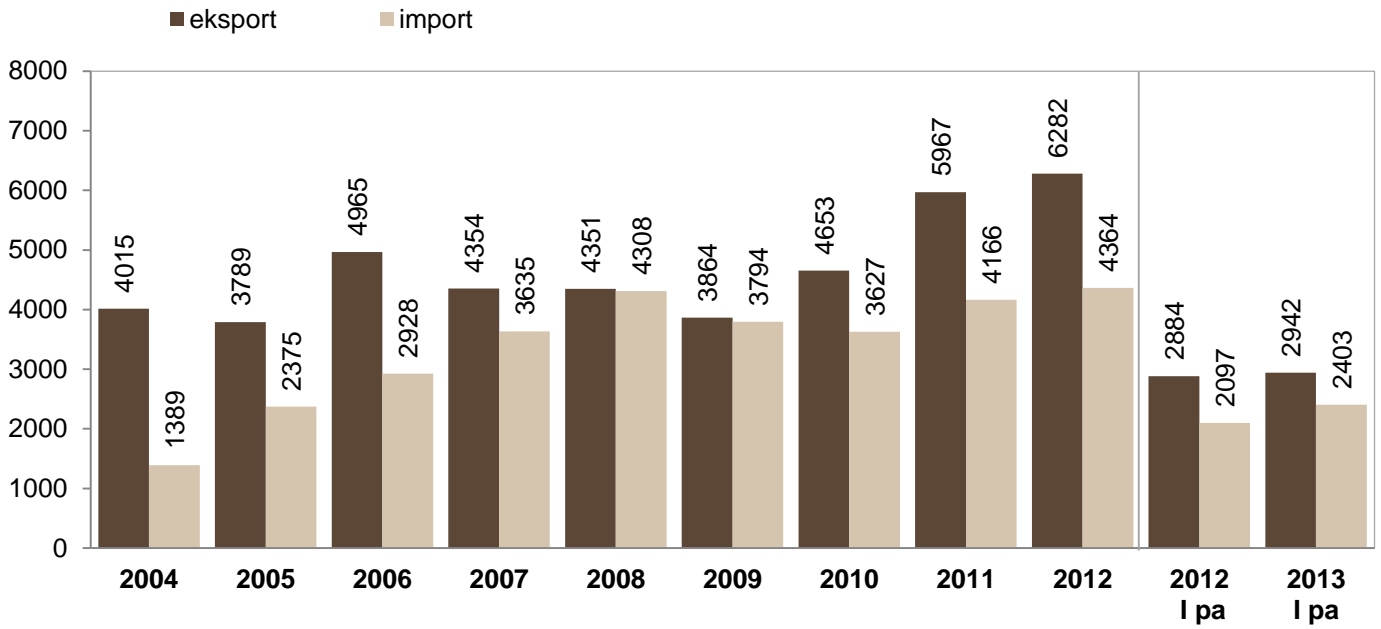
Allikas: PM

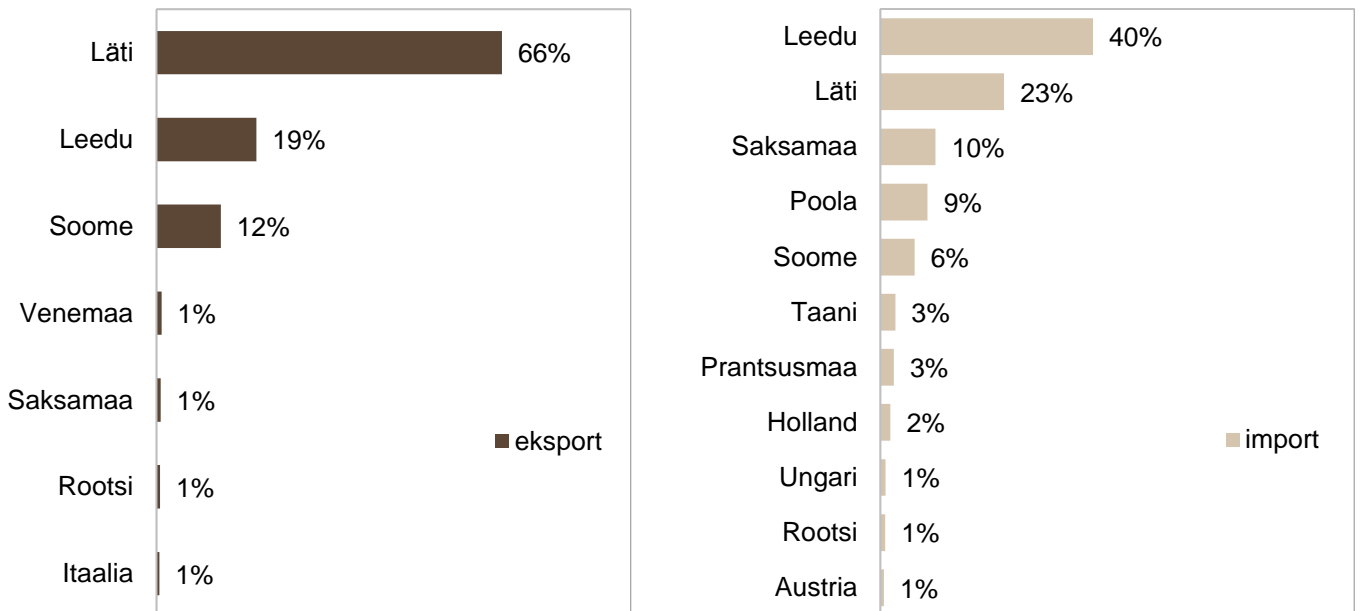
Allikas: PM

Allikas: PM

Allikas: PM

Allikas: PM

TNS

Liha hinnad

Liha hinnad

Liha hinnad on 2013. aasta esimesel poolaastal olnud nii Eestis kui ka Euroopa Liidus aasta varasemast kõrgemal tasemel. Hindade kasv iseloomustab nii kokkuostu- kui ka jaehindu. Eestis on jaehinnad tõusnud kokkuostuhindadest mõnevõrra kiiremini. Eesti hinnatõus sealihasektoris jääb EL-i keskmisele tasemele, veiselihasektoris on see olnud EL-i keskmisest suurem.

Kokkuostuhinnad

Sealiha

2012. aastal nii Eestis kui ka Euroopa Liidus tõusujoones liikunud sealiha kokkuostuhinnad saavutasid kõrgtaseme kolmanda-neljanda kvartali vahetusel; aasta lõpus pöördusid hinnad langusesse. 2013. aasta esimesel poolel on EL-i sealiha kokkuostuhinnad püsivad üsna stabiilsena aasta varasemast kõrgemal tasemel, v.a mõningane tagasilangus maikuuks. Eesti hinnatasemes on kõikumised olnud minimaalsed.

Esimese poolaasta keskmisi hindu aasta varasemaga võrreldes kallines Euroopa Liidu sealiha kokkuostuhind 6,8%, Eesti hinnatase kasvas 4,4%. Lähiriikidest on sealiha kokkuostuhind kasvanud möödunud aasta I poolega võrreldes enim Rootsis – ligi viiendiku võrra. Eesti sealiha kokkuostuhinnad, mis eelnevatel uuringuperioodidel püsisid EL-i keskmisest veidi kõrgemal, on 2013. aasta I poolel olnud praktiliselt EL-i keskmisel tasemel (tabel 13, joonis 29).

Nagu ka aasta eest, oli juunis 2013 sigade kõrgeima kokkuostuhinnaga tegemist Maltal ja Küprosel, madalaim oli kokkuostuhind Hollandis, Taanis ja Belgias. Juunikuisel võrdluses on hinnad Eestis ning EL-is kasvanud võrdsel määral (joonis 30).

Sealiha kaalutud keskmised kokkuostuhinnad on Eestis aasta varasemaga võrreldes üsna võrselt kasvanud kõigis lihaklassides, v.a koguliselt väikese osakaaluga R-klassis. Kasvumäär jääb 1,8 ja 2,5% vahele (tabel 14).

Veiseliha

Sarnaselt sealihale liikusid Euroopa Liidu veiseliha (lehmade O3) hinnad 2012. aastal kuni kolmanda kvartali lõpuni kasvavas trendis, aastalõpu langusele on järgnenud uus kerge tõus käesoleva aasta I poolel. I poolaasta keskmisi hindu läinud aasta sama perioodiga võrreldes oli lehmade (O3) kokkuostuhindade kasv EL-is keskmiselt 5,7%, mis tähendab, et aasta varasemaga võrreldes on kasvutempo aeglustunud. Eestis oli veiseliha kokkuostuhinna poolaasta keskmine kasvumäär pisut kõrgem (ligi 9%), kuid samuti möödunud aastast hüppelisest tõusust märgatavalt tagasihoidlikum. Keskmisest kiiremast hinnatõusust hoolimata püsib lehmade kokkuostuhind Eestis EL-i keskmisest madalam (tabel 15, joonis 32).

2013. a juunikuisel kokkuostuhindu aasta varasemaga võrreldes on Eesti lehmade (O3) kokkuostuhindade puhul hinnakasvu poolest esirinnas. A-kategooria veiste (alla 2-aastased pullid, lihakus-rasvasusklass R3) kokkuostuhind aga juunikuisel võrdluses pisut langes (hinnatase kõikumised on siin kuude lõikes suuremad, kuivõrd Eesti puhul ei ole tegemist koguliselt olulisima lihaklassiga).

Läinud aasta juuniga võrreldes tõusis kokkuostuhind Eestis kõigis kategooriates (tabel 16). Keskmisest kiiremast hinnatõusust hoolimata püsib üldine kokkuostuhindade tase Eestis 2013. a juunis nii D-kategooria kui ka A-kategooria veiste puhul Euroopa Liidus ühena madalamatest (joonised 33–34).

Lambaliha

Lammaste kokkuostuhind EL-is tõusis juunis 2013 võrrelduna juuniga 2012 keskmiselt 7%. Eesti kokkuostuhind jääb jätkuvalt EL-i keskmisele oluliselt alla. Lambaliha kokkuostuhinnad Eestis on väikestest ostukogustest tingituna kõikuva iseloomuga, juunis oli see I poolaasta keskmisega võrreldes üsna kõrgel tasemel ning aasta varasemast 10% kõrgem. Poolaasta keskmisi võrreldes lambaliha kokkuostuhindades olulist muutust ei toimunud (langus 0,5%) (joonis 36).

Broileriliha

Broilerite kokkuostuhinnad olid juunis aastatagusega võrreldes enamikus riikides mõnevõrra kõrgemad (EL-i keskmine hind kasvas 9%). Kõige kõrgem kokkuostuhind oli Soomes ning madalaim Poolas (joonis 38).

Jaehinnad

Sealiha jaehinnad Eestis on 2013. a I poolal jätkanud püsivalt kasvama, näiteks kondita sealiha poolaasta keskmine hind kaupluses oli aasta varasemaga võrreldes 4,6% kõrgem, turgudel kasvas sealiha hinnatase 7%. Kondiga sealiha jaehind kaupluses pisut langes, seega kaupluste keskmises hinnas olulist muutust ei toimunud (joonis 31, tabel 17).

Veiseliha puhul on jaehinnad samuti kasvanud. Kondita veiseliha I poolaasta keskmine hind kaupluses oli 4,6% aastatagusest kõrgem. Jaehind turgudel jätkab kasvu väga kiire tempoga. Kuigi aasta algusega võrreldes II kvartalis hinnatase pisut langes, oli esimese poolaasta keskmine jaehind veerandi võrra kõrgem kui aasta eest (joonis 35, tabel 17).

Lambaliha jaehinnad kaupluses on vähesest pakkumisest tingituna üsna kõikuva iseloomuga. Poolaasta keskmisi hindu aasta varasemaga võrreldes saab täheldada lausa 18,8% hinnatõusu (joonis 37, tabel 17).

Broileri jaehind kauplustes on püsinud üsna stabiilsena juba alates 2012. aasta veebruarist. Turgudel on jaehind liikunud pigem kasvavas trendis. Esimese poolaasta keskmise hinnatase võrdlus aastatagusega näitab kaupluses 1,2% ning turgudel 12% hinnatõusu (joonis 39, tabel 17).

Erinevate **lihatoodete** (viinerid, keeduvorst, hakkliha, suitsukarbonaad) hindade muutumises 2013. a esimesel poolal ei saa selget trendi eristada, kuid esimese poolaasta keskmiste hinnatase võrdlus näitab, et selle aasta esimesel poolal on koduse hakkliha hind olnud 14,6%, lahtiste viinerite hind 7,8% ning suitsukarbonaadi hind 6,9% kõrgem. Keeduvorsti ning suitsukarbonaadi hinnatõus jäi 1–2% piirimaile (joonis 40).

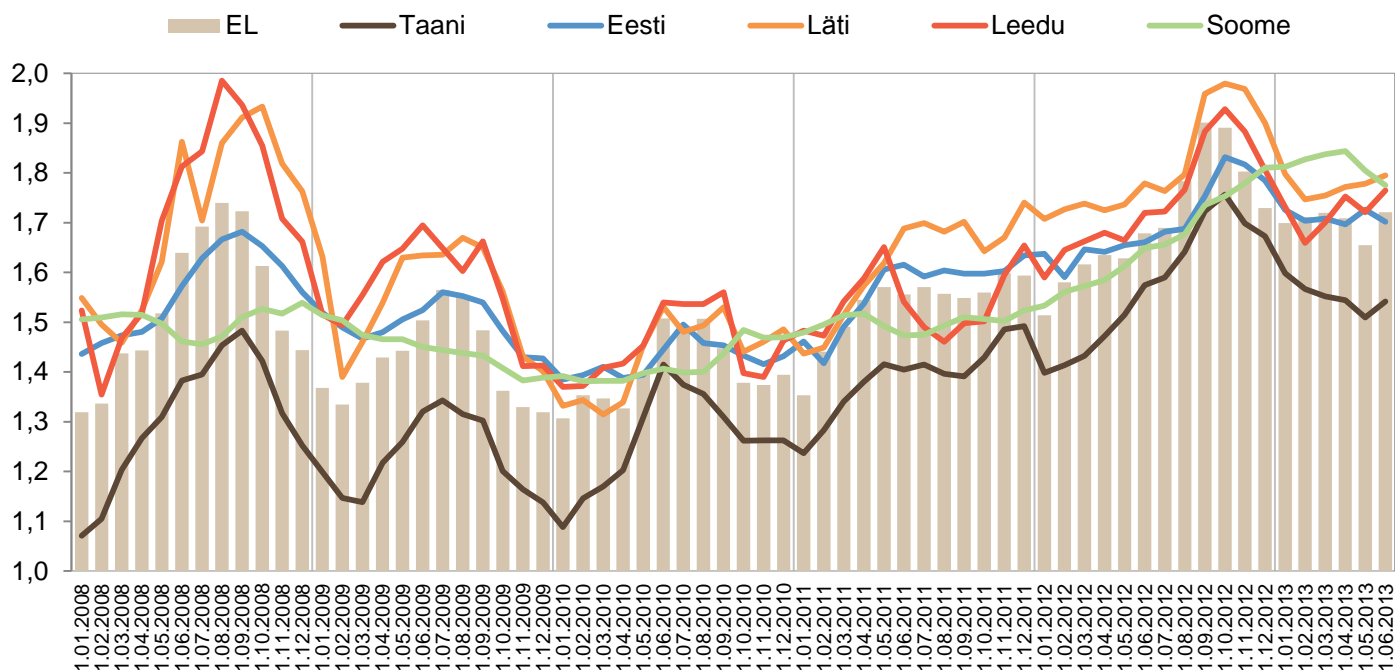
Lihatoodete hinnavõrdlus Euroopa pealinnades septembris 2013 näitas, et värske seakaelakarbonaad oli soodushinna tõttu soodsaim Riias ja Tallinnas, tavahinnatase püsib soodsaimana Varssavis. Broileri hinnatase oli soodsaim Varssavis ning Prahhas (seal soodushind), järgnevad Balti riikide pealinnad. Värske veise välisfilee hinnatase püsib soodsana Varssavis, Riias ning Vilniuses. Kõrgeim oli värske liha hinnatase Londonis ning Põhjamaade pealinnades. Viinerid olid soodsaimad Varssavis (sooduspakkumisega), ka Tallinnas püsib viinerite hinnatase soodsamate hulgas. Kalleimad viinerid olid Kopenhaagenis (tabel 18, joonised 41–42).

	2010	2011	2012	I poolaasta				kahe viimase perioodi muutus, %
				2010	2011	2012	2013	
EL keskmine	1,40	1,53	1,70	1,37	1,49	1,61	1,70	5,8
Taani	1,27	1,39	1,57	1,22	1,34	1,47	1,55	5,7
Soome	1,42	1,50	1,66	1,39	1,50	1,59	1,82	14,6
Läti	1,43	1,62	1,82	1,39	1,55	1,74	1,77	2,2
Leedu	1,46	1,54	1,75	1,43	1,55	1,66	1,72	3,7
Rootsi	1,46	1,48	1,70	1,37	1,42	1,56	1,87	19,7
Eesti	1,42	1,56	1,70	1,40	1,52	1,64	1,71	4,4

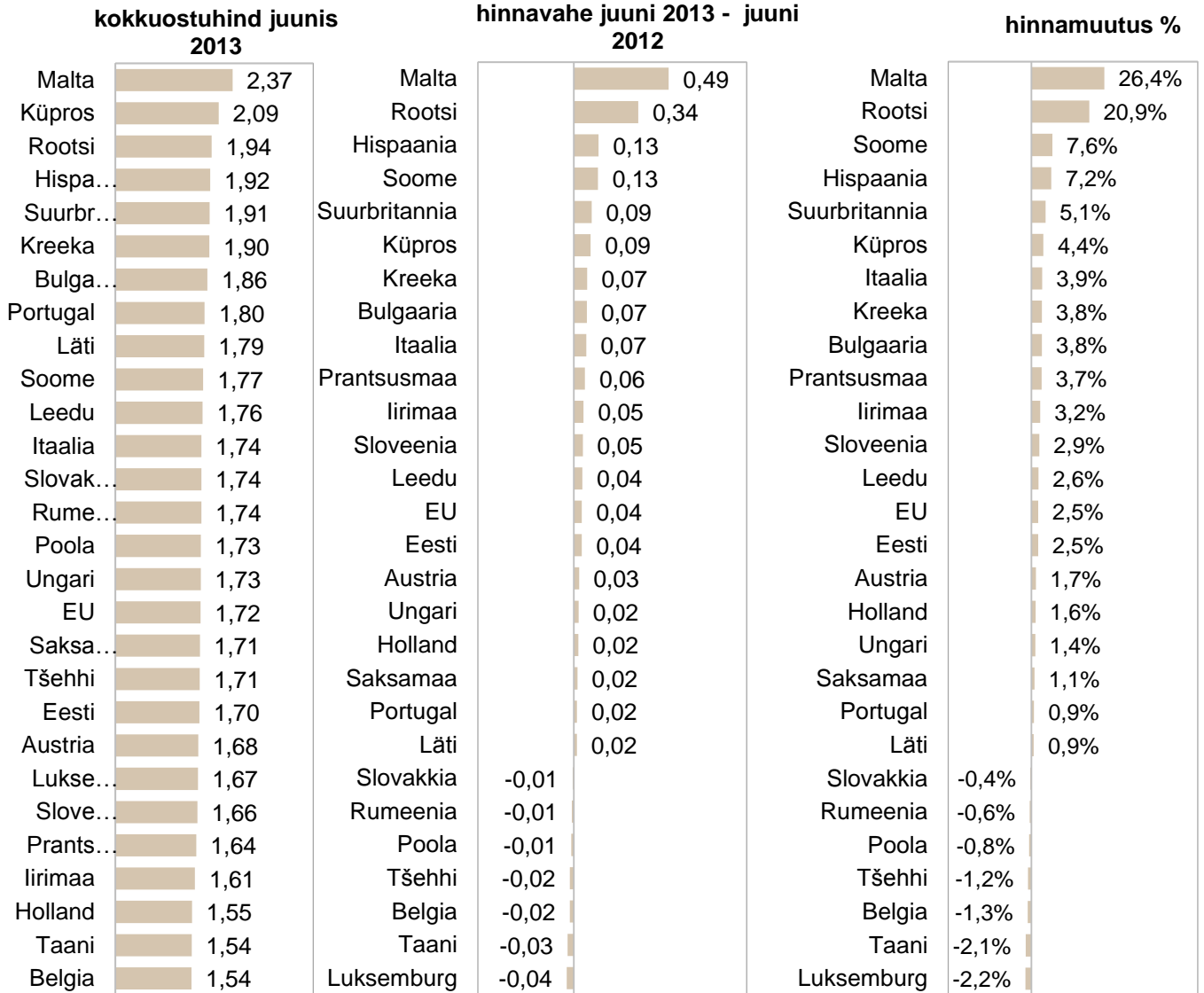
Allikas: Euroopa Komisjon, EKI, TNS Emor

Sigade (E-klass) kokkuostuhindade muutused EL-is, Eestis ja lähiriikides
€/kg, tapakaalus, käibemaksuta

Joonis 29

Allikas: Euroopa Komisjon

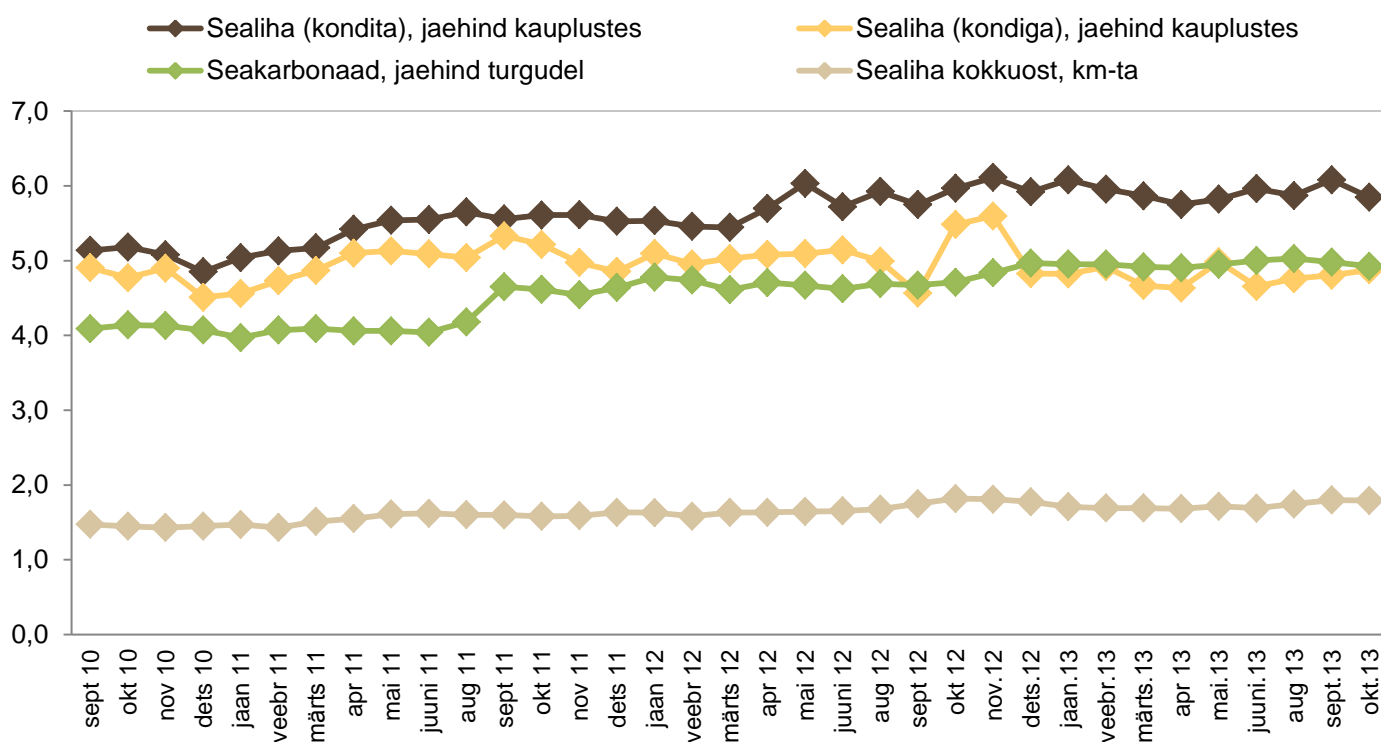
Allikas: Euroopa

	juuni 2012	jaan. 2013	veeb. 2013	märts 2013	apr. 2013	mai 2013	juuni 2013	juuni 13/ jaan. 13, muutus, %	juuni 13/ juuni 12, muutus, %
Sealiha KOKKU	1,65	1,71	1,69	1,69	1,68	1,71	1,69	-1,1	2,3
Sead SEUROP	1,66	1,72	1,70	1,70	1,70	1,73	1,70	-1,1	2,3
S	1,70	1,76	1,74	1,73	1,73	1,76	1,73	-1,4	1,8
E	1,64	1,70	1,68	1,69	1,68	1,71	1,68	-1,1	2,4
U	1,56	1,59	1,59	1,62	1,60	1,63	1,60	0,8	2,5
R	1,57	1,39	1,35	1,52	1,54	1,50	1,52	9,9	-3,0
O	-	-	-	-	-	-	-		
P	-	-	-	-	-	-	-		
Emised	1,03	1,16	1,17	1,15	1,02	1,10	1,06	-8,9	2,4

Allikas: TNS Emor

Sealiha hinnad Eestis kuude lõikes september 2010 - oktoober 2013
€/kg

Joonis 31

Allikas: EKI, TNS

Lehmade (O3) kokkuostuhinnad EL-is ja Eestis
€/kg, tapakaalus, käibemaksuta

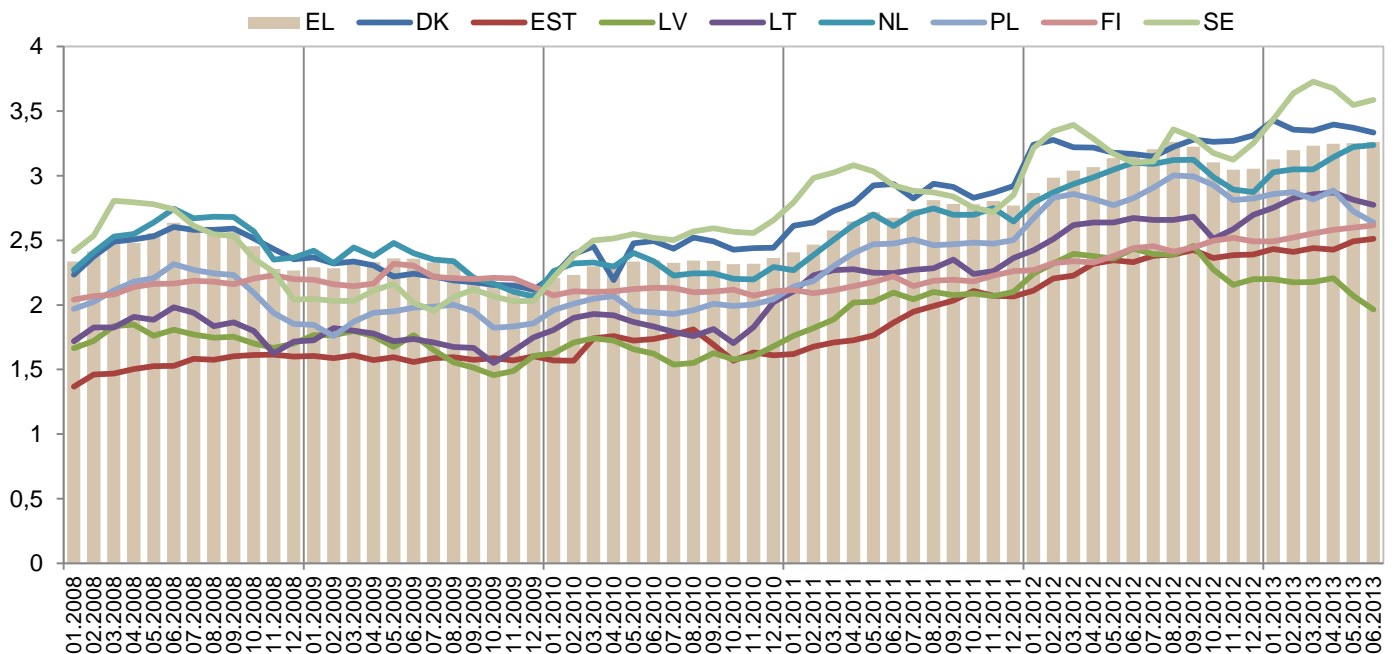
Tabel 15

	2010	2011	2012	I poolaasta				kahe viimase perioodi muutus, %
				2010	2011	2012	2013	
EL	2,31	2,68	3,10	2,29	2,58	3,05	3,22	5,7
Taani	2,42	2,83	3,23	2,37	2,77	3,22	3,37	4,8
Eesti	1,68	1,88	2,32	1,68	1,73	2,26	2,45	8,7
Läti	1,64	2,01	2,33	1,68	1,93	2,35	2,13	-9,4
Leedu	1,85	2,26	2,61	1,88	2,23	2,58	2,82	9,0
Holland	2,28	2,61	2,99	2,32	2,51	2,96	3,12	5,6
Poola	1,99	2,41	2,85	2,00	2,33	2,80	2,80	0,1
Soome	2,11	2,17	2,41	2,11	2,14	2,35	2,56	9,2
Rootsi	2,51	2,90	3,24	2,45	2,97	3,25	3,60	10,8

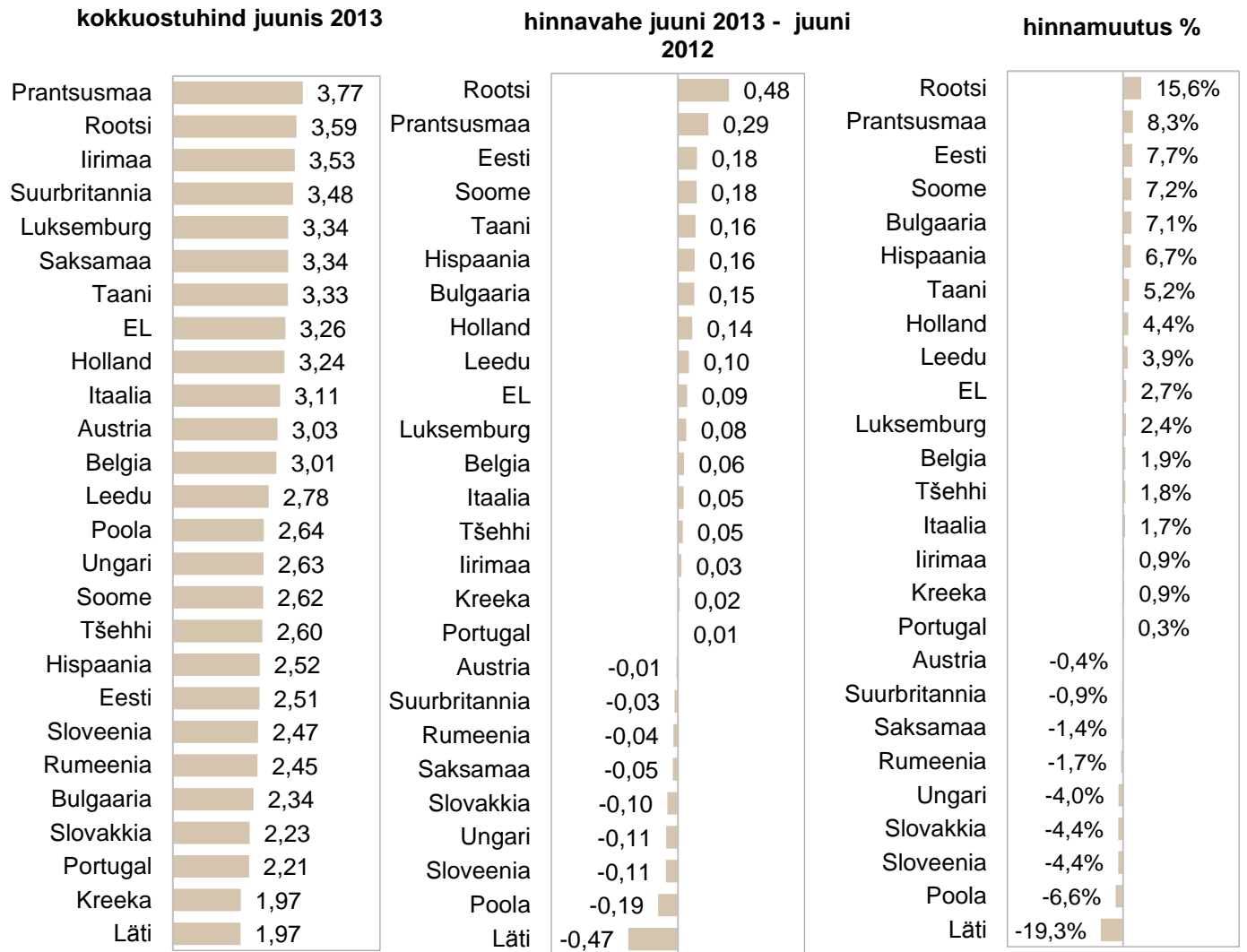
Allikas: Euroopa Komisjon, EKI, TNS Emor

Lehmade (O3) kokkuostuhindade muutused EL-is, Eestis ja lähiriikides
€/kg, tapakaalus, käibemaksuta

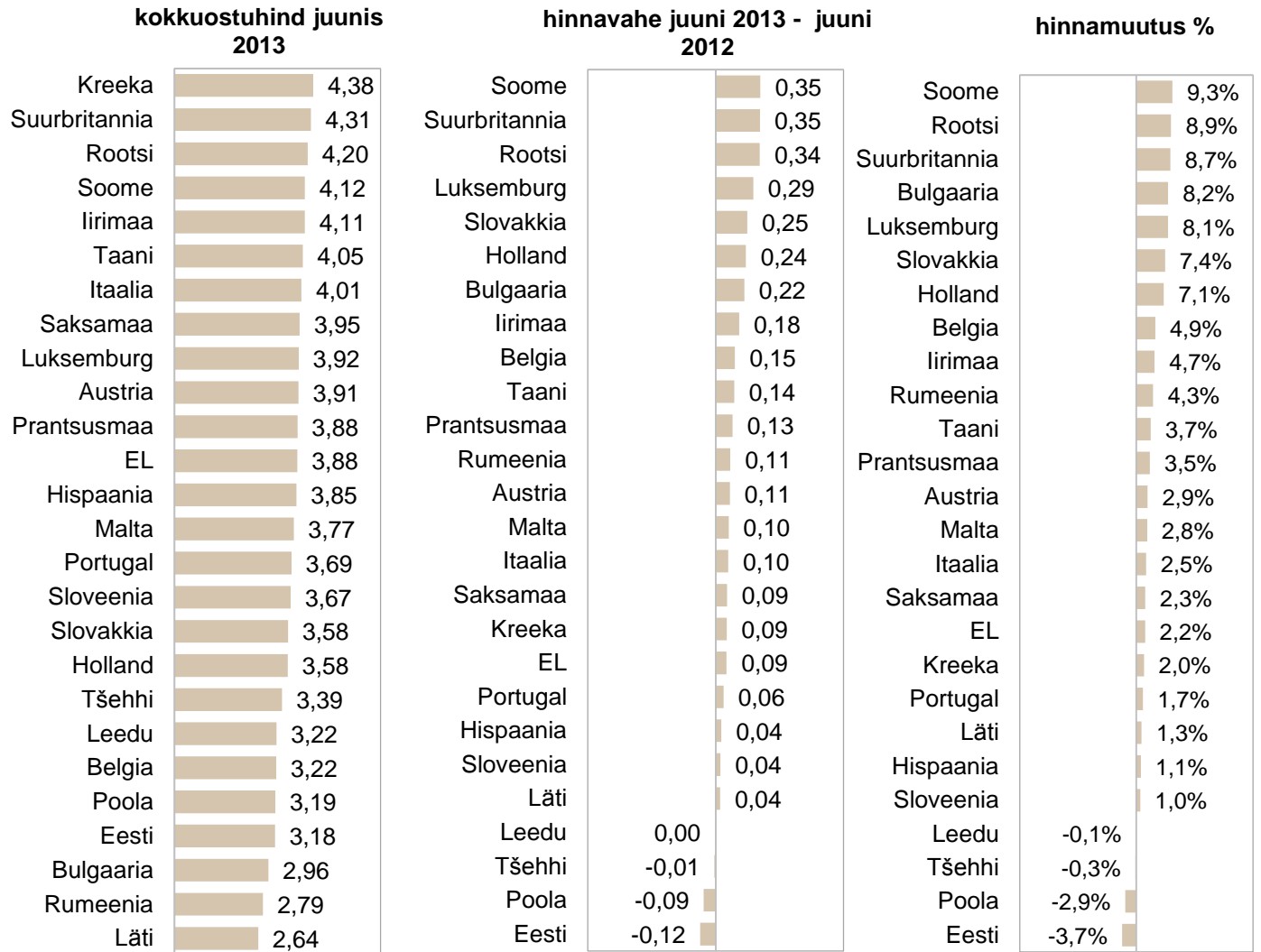
Joonis 32

Allikas: Euroopa Komisjon

Allikas: Euroopa Komisjon

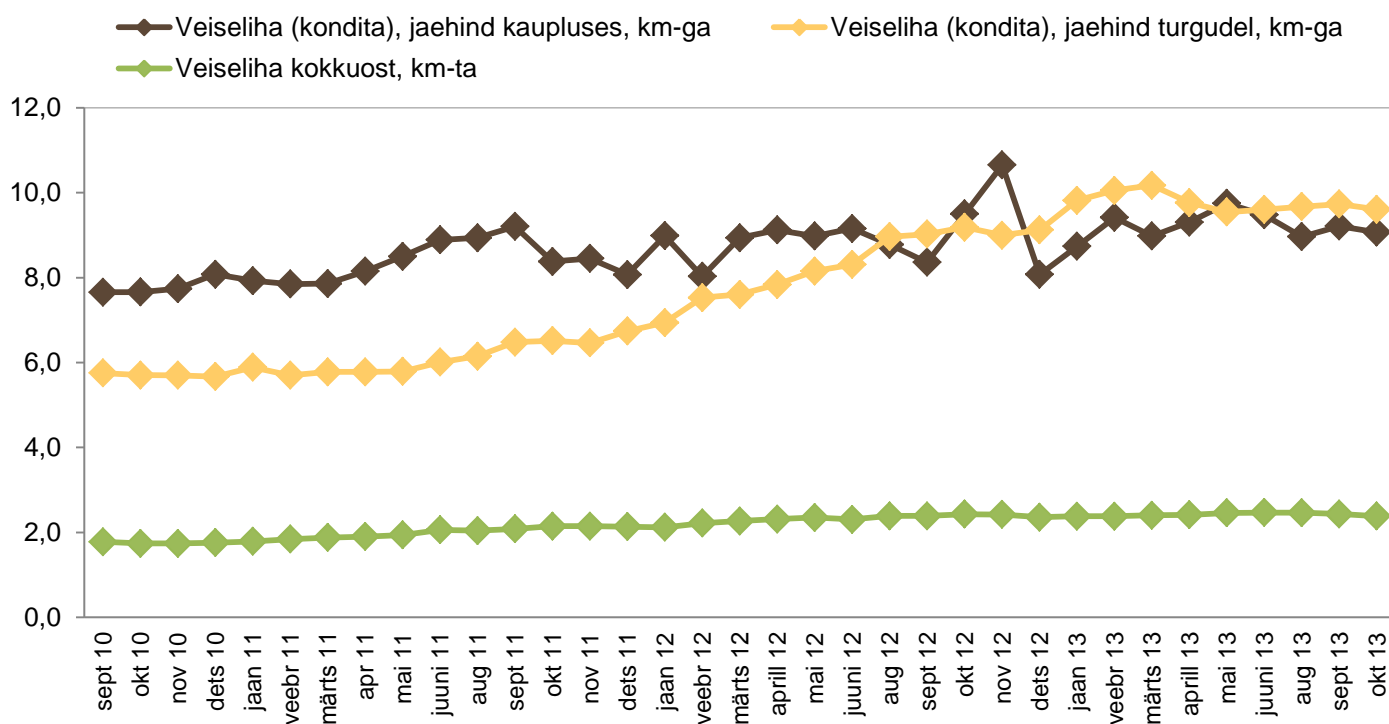
Allikas: Euroopa Komisjon

	juuni 2012	jaan. 2013	veeb. 2013	märts 2013	apr. 2013	mai 2013	juuni 2013	juuni 13/ jaan. 13, muutus, %	juuni 13/ juuni 12, muutus, %
EUROP	2,31	2,38	2,38	2,40	2,41	2,46	2,47	3,6	7,0
A- Pullid alla 2.a.	2,59	2,75	2,79	2,76	2,80	2,72	2,71	-1,7	4,5
B - Muud pullid	2,73	2,80	2,65	2,76	2,61	2,91	2,74	-1,9	0,4
C - Härjad	2,76	2,83	2,94	3,00	2,80	2,67	2,95	4,3	6,9
D - Lehmad	2,13	2,20	2,18	2,21	2,23	2,26	2,25	1,9	5,3
E - Mullikad	2,50	2,49	2,41	2,45	2,36	2,53	2,57	3,2	2,9

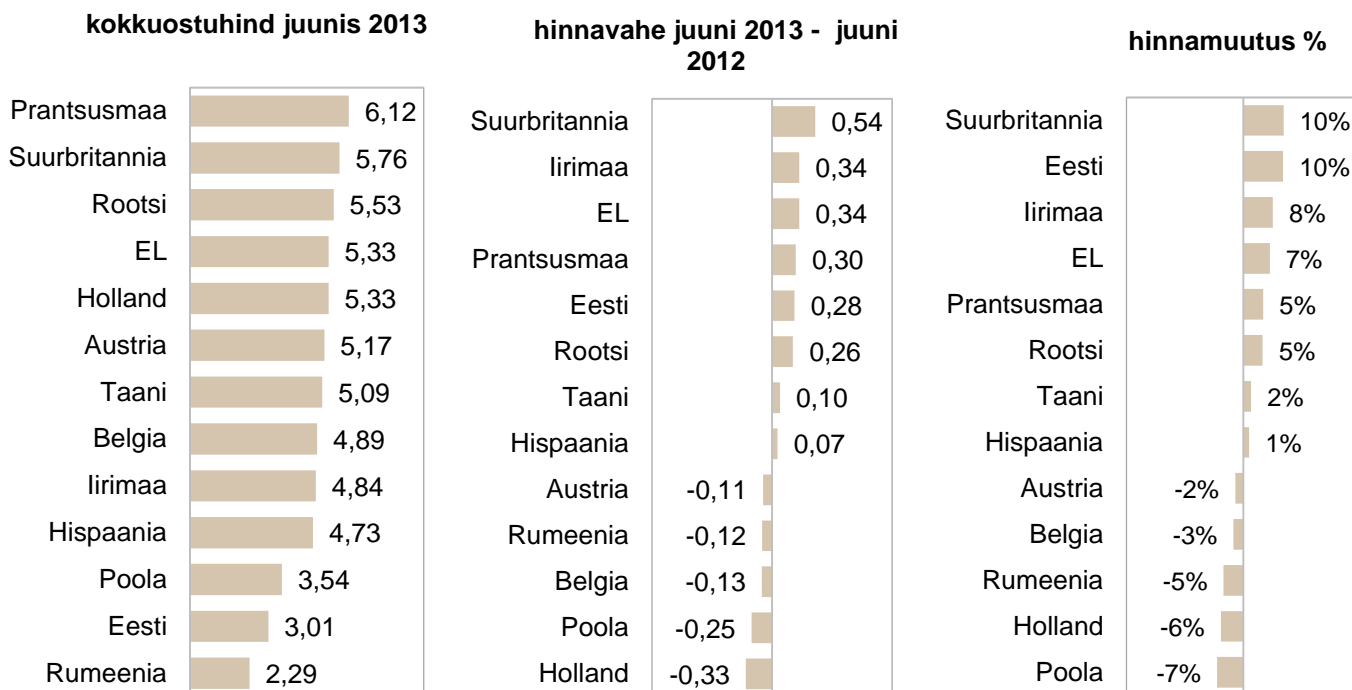
Allikas: TNS Emor

Veiseliha hinnad Eestis kuude lõikes september 2010 - oktoober 2013
€/kg

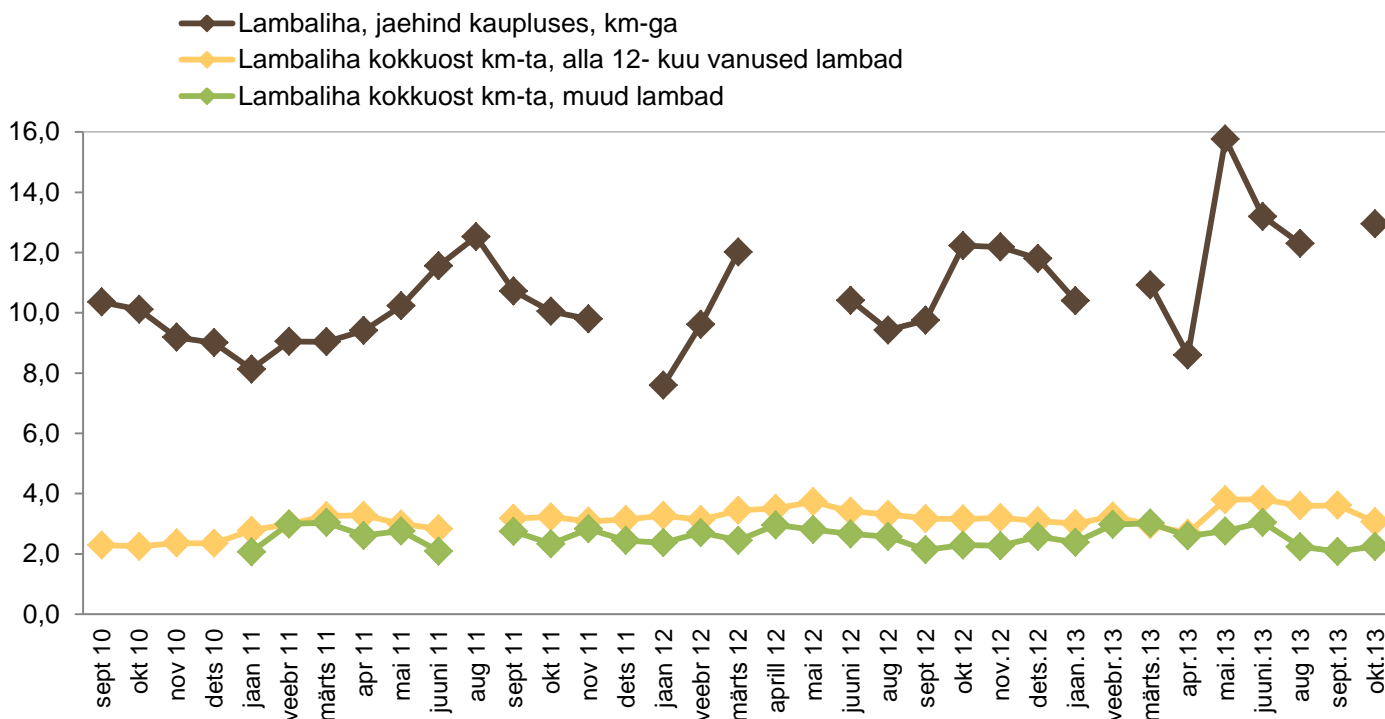
Joonis 35

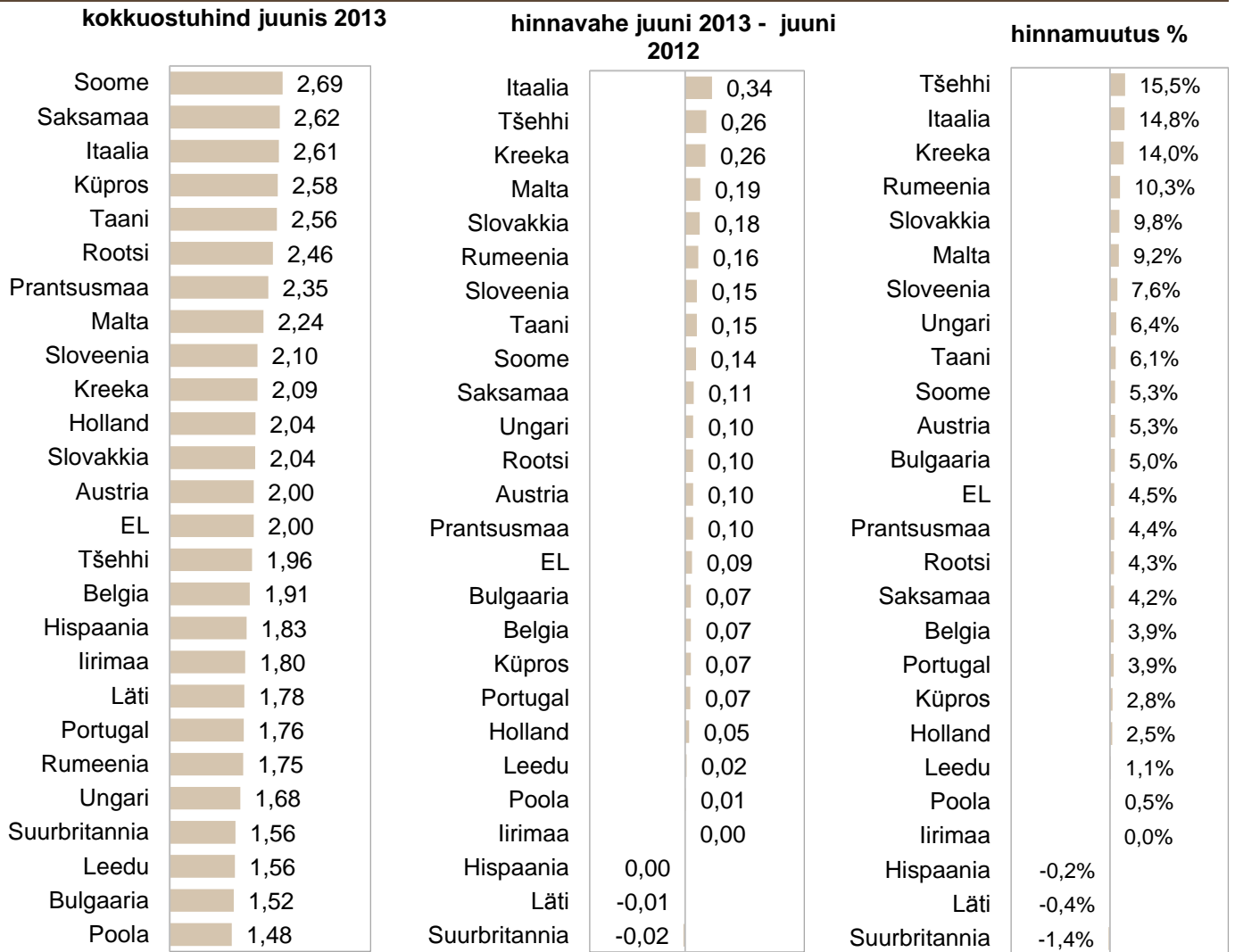
Allikas: EKI, TNS

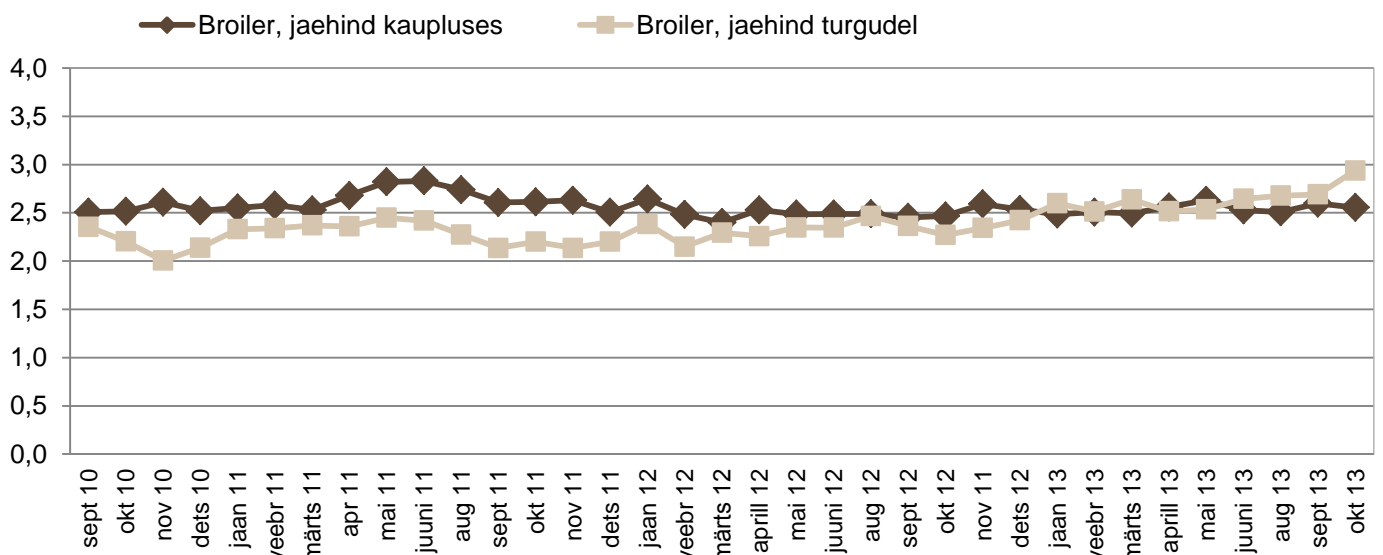
Allikas: Euroopa Komisjon

Allikas: EKI, TNS Emor

Allikas: Euroopa Komisjon

Allikas: EKI, TNS Emor

€/kg

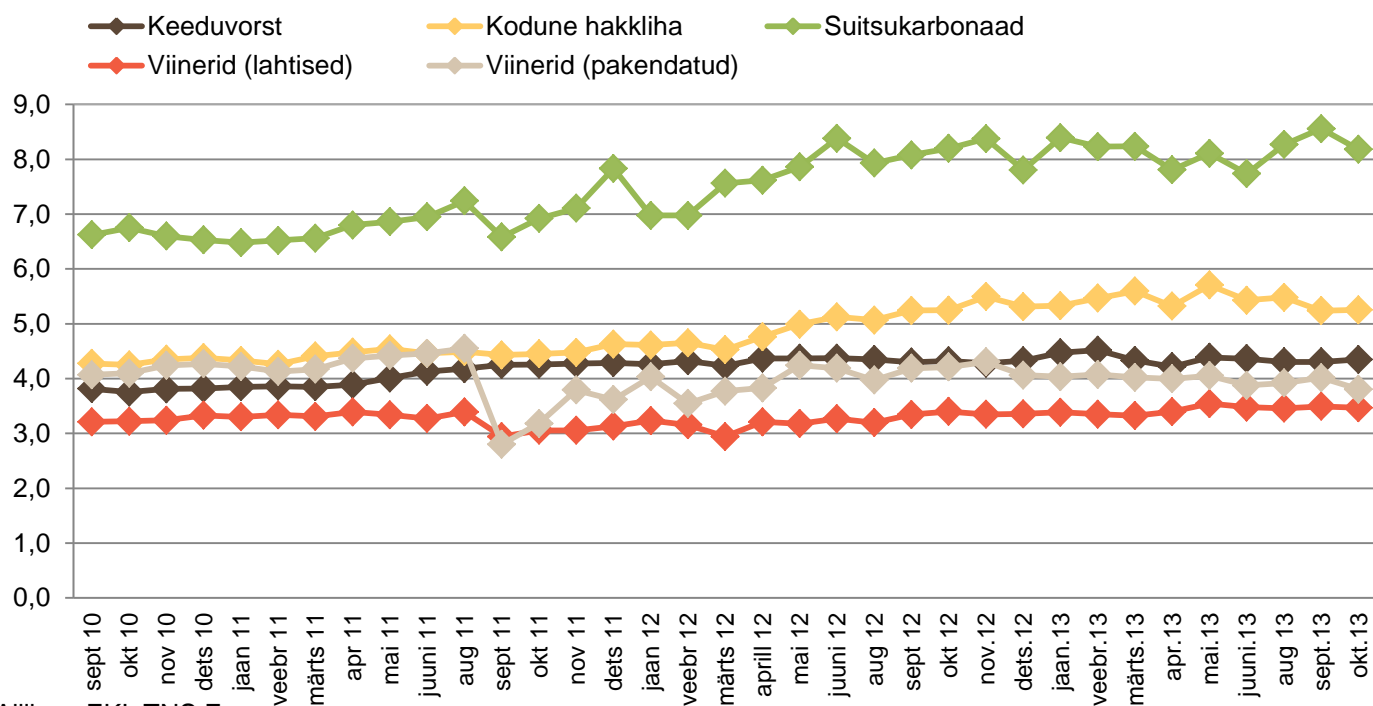
	I poolaasta				kahe viimase perioodi muutus, %
	2010	2011	2012	2013	
SEALIHA					
kokkuostuhind	1,40	1,53	1,63	1,70	4,2
jaehind turgudel	3,73	3,64	4,21	4,54	7,7
jaehind kaupluses	4,96	5,11	5,36	5,34	-0,3
ekspordihind	2,26	2,36	2,35	2,21	-6,0
impordihind	1,75	1,86	2,12	2,14	0,9
VEISELIHA					
kokkuostuhind	1,83	1,90	2,26	2,42	6,9
jaehind turgudel	4,69	4,95	6,40	8,02	25,2
jaehind kaupluses	6,74	6,75	7,19	8,56	19,2
ekspordihind	3,08	3,59	3,83	3,64	-5,0
impordihind	2,34	2,87	3,39	3,69	8,8
LAMBALIHA					
kokkuostuhind	2,34	2,81	3,02	3,02	0,1
jaehind kaupluses	9,20	9,57	9,91	11,78	18,8
ekspordihind	6,63	5,05	4,50	4,14	-8,2
impordihind	6,63	9,10	8,40	7,32	-12,9
BROILER					
jaehind turgudel	2,30	2,38	2,30	2,57	12,1
jaehind kaupluses	2,56	2,67	2,50	2,53	1,2
ekspordihind	1,44	1,45	1,38	1,64	18,6
impordihind	1,13	1,18	1,39	1,45	4,0

Allikas: Euroopa Komisjon, EKI, TNS Emor, PM

Lihatoodete hinnad Eestis kuude lõikes september 2010 - oktoober 2013

Joonis 40

€/kg, käibemaksuga

Allikas: EKI, TNS Emor

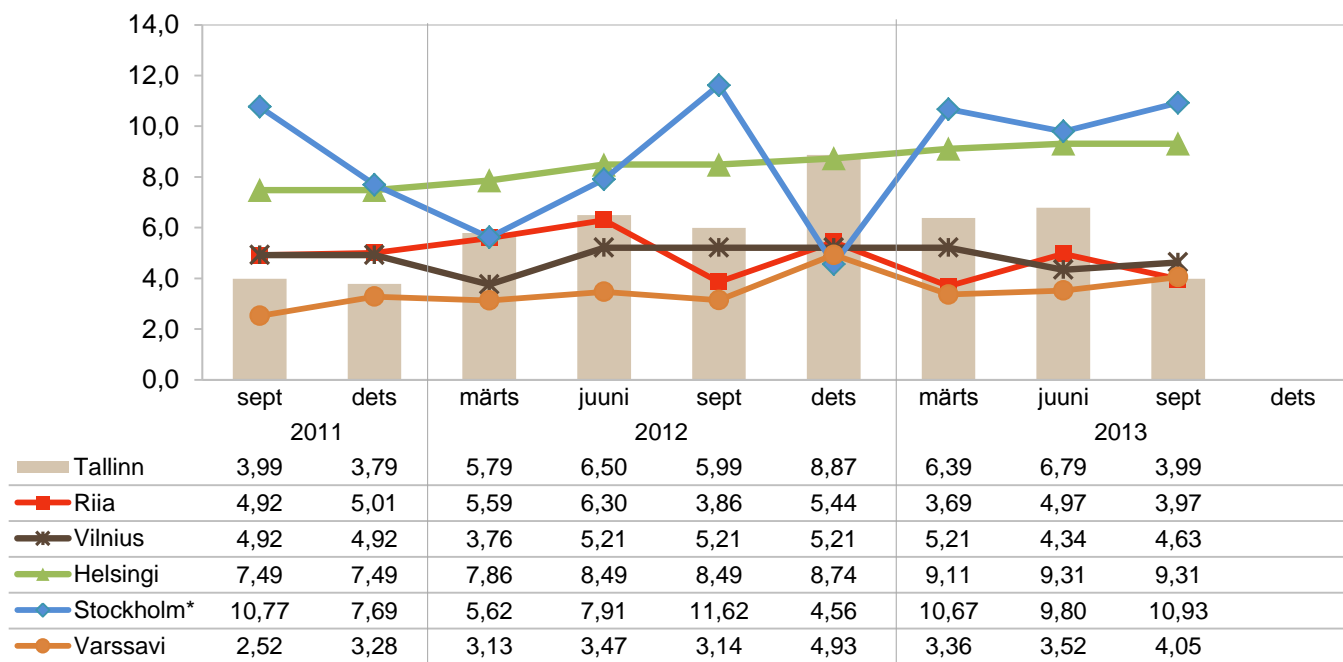
September 2013	Sea kaela- karbonaad (värske)	Veise välisfilee (värske)	Viinerid (sea või loomalihast)	Broiler (värske)
Tallinn	3,99 -41%	15,91 25%	4,10 0%	2,89 0%
Riia	3,97 -20%	6,90 16%	5,41 0%	2,78 9%
Vilnius	4,63 7%	6,37 0%	6,34 0%	3,18 22%
Helsinki	9,31 0%	9,90 -41%	6,42 3%	5,99 8%
Stock-holm	10,93 12%	14,84 -1%	3,98 -1%	3,44 18%
Varssavi	4,05 15%	6,20 -	3,23 -14%	2,38 2%
Praha	5,39 0%	14,32 0%	5,39 -7%	2,32 -25%
Amster-dam	- -	11,98 9%	9,09 0%	4,79 0%
Berliin	5,55 -26%	14,99 -14%	6,63 0%	3,79 -31%
Kopen-hagen	8,03 -40%	21,44 0%	11,25 -2%	8,38 48%
London	12,73 5%	32,80 17%	8,21 2%	3,88 11%

Soodushind septembris

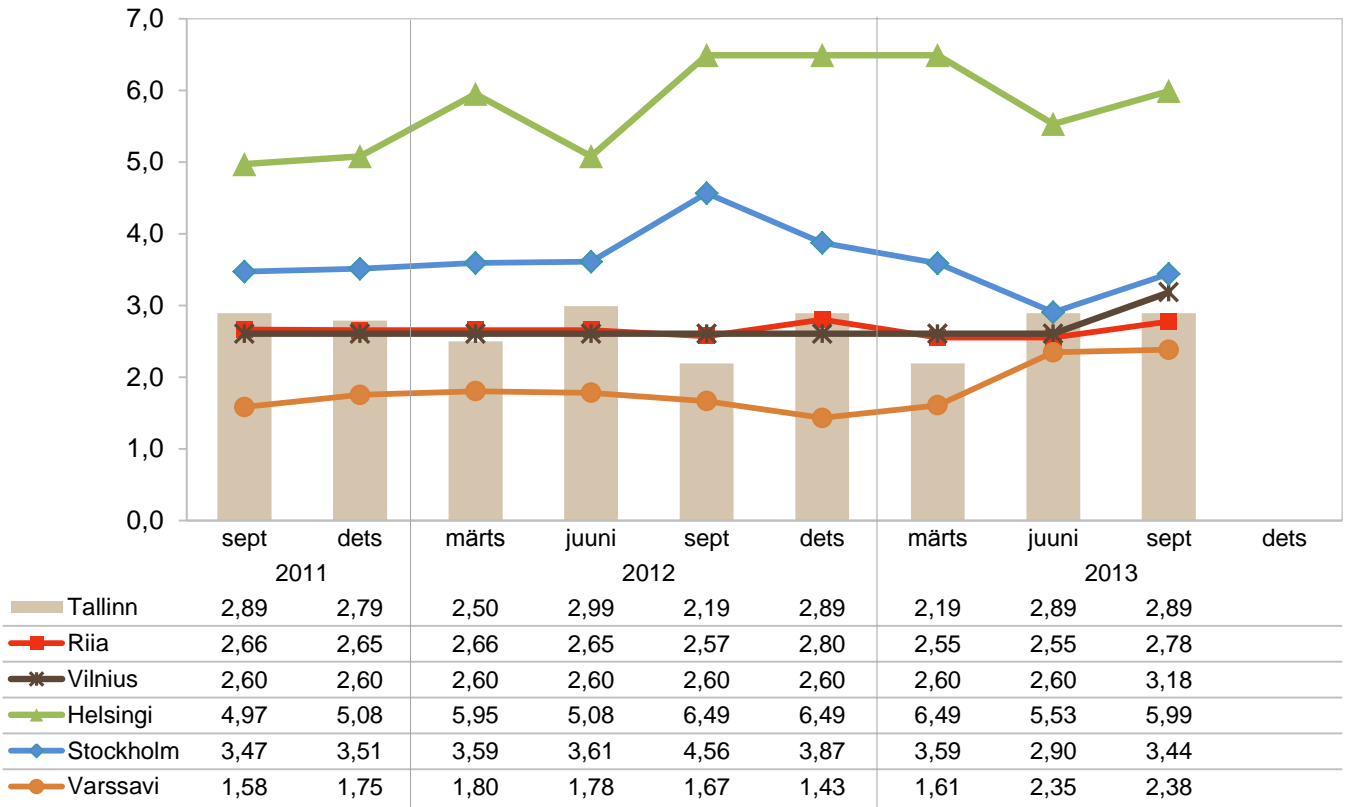
Allikas: TNS Emor

Sea kaelakarbonaadi jaehinnad lähiriikide pealinnades
(1 kg, €)

Joonis 41

*suuremad kõikumised Stockholmi sea kaelakarbonaadi hindades on tingitud sooduspakkumistest
Allikas: TNS Emor

Allikas: TNS Emor

The logo for TNS, consisting of a solid pink square with the letters "TNS" in white, bold, sans-serif font centered within it.

TNS

Maailmaturu trendid

Maailmaturu trendid

Trendid 2012–2022

Kui aastakümneid iseloomustas maailma põllumajandust poliitikast tingitud toodangu ülejääk tööstusriikides ja stagneerunud majanduskasv arengumaades, siis poliitilised reformid ning kogu maailma majanduskasv on muutnud pakkumise ja nõudluse põhialuseid, nii et põllumajandus on muutumas n-õ turule orienteeritud sektoriks, mis pakub investeerimisvõimalusi ja seda eriti arengumaades. Põllumajanduse kaubavahetus kasvab ning enamiku sellest kasvust saab kanda arengumaade arvele.

Põllumajandustootmise kasvutempo siiski keskpikas perspektiivis pigem aeglustub. Liha tootmise kasv peaks jääma 1,6% juurde aastas, võrreldes 2,3%-ga aastas eelmisel kümnendil. Umbes 80% maailma lihatootmise kasvust läheb arengumaade arvele. Liha nõudlus arengumaades püsib kõrgena, kuna suuremad sissetulekud ja linnastumine on kaasa toonud muutused toidu tarbimises, kasvanud on loomsete valkude osakaal toidus. Tarbimine on viimase kümne aasta jooksul oluliselt tõusnud, seda eriti Hiinas ja teistes kiiresti kasvavates Aasia riikides.

Hiina kujunebki lähikümnenäendi põllumajanduses tõenäoliselt n-õ võtmeriigiks, kuna Hiina põllumajanduse arengul on suur mõju maailmaturule. Suurenevad piirangud tootmisele ja tugev nõudluse kasv võib kaasa tuua täiendava põllumajandustoodete impordivajaduse, kuid samas võib Hiina püüda jääda iseseisva tootmise juurde, vaatamata oma suhteliselt piiratud ressursile elaniku kohta. Sealih tarbimises elaniku kohta peaks Hiina tõusma lähima kümnenäendi jooksul maailmas juhtivale kohale, ületades Euroopa Liidu taseme.

Nii taime- kui ka loomakasvatussaaduste osas prognoositakse järgmise kümne aasta jooksul hindade kasvu, tingituna tootmise kasvu aeglustumisest, nõudluse suurenemisest ja toetavast makromajanduslikust keskkonnast. Seejuures tõusevad liha hinnad põllukultuuride hindadest kiiremini.

Liha tarbimise kasv inimese kohta aeglustub, kuivõrd pajudes maailma piirkondades on tarbimine ühe elaniku kohta jõudnud n-õ küllastunud tasemele ning arengumaade tarbimise tase läheneb suurte arenevate riikide tasemele. Lähiaastatel nähakse ette ka möödunud kümnendil väga kiiresti kasvanud linnuliha nõudluse kasvu aeglustumist. Samas püsib linnuliha kõige soodsama ja kõige populaarsema valikuna, andes aeglustunud kasvutempole vaatamata umbes poole liha tarbimise kasvust.

Praegune ning lähiaja olukord Euroopa Liidu ja maailmaturul

2013. aasta esimesel poolel oli Euroopa Liidu veiseliha tootmine 4,5 % väiksem kui eelmise aasta samal perioodil, kusjuures suurim oli langus noorloomade osas. Järgmiseks aastaks aga ennustatakse kerget tootmise kasvu (0,7%).

Madalam pakkumine EL-i siseturul, kõrged hinnad ning kahe olulise sihtkoha – Türgi ja Venemaa – äralangemine kahandavad veiseliha ekspordi eeldatavalt ligi 30% võrra juba teist aastat järjest. Seevastu Euroopa Liidu import kolmandatest riikidest võib olla rohkem kui 10% kõrgem kui 2012, kuna märkimisväärselt on suurenenud import Brasiiliast ning Urugaist. Sarnane üldine suundumus kaubavoogudes (ekspordi langus ja impordi kasv) peaks jätkuma ka 2014, kuid aeglasemas tempos. EL-i veiseliha tarbimine väheneb 2013. aastal tõenäoliselt 1,7%, langedes 10,6 kg elaniku kohta, kuid tuleval aastal nähakse ette mõningast taastumist.

Sigade arv 2013. aasta uuringu põhjal EL-is vähenes, mis näitab, et põllumajandustootjate kohanemine EL-i heaolu käsitleva määrusega on veel käimas ning see on viinud väiksema tapasigade arvuni teist aastat järjest. Aasta esimese kuue kuu jooksul langes tapetud sigade arv 1,1%, kuid tänu rümba suuremale keskmisele kaalule jäi tootmise langus väiksemaks (0,6%).

Vaatamata sööda madalamatest hindadest ning sealiha kõrgemast hinnast tulenenud kasvanud marginaalidele usutakse, et aasta teises pooles tootmise langus jätkub. 2014. aastal aga alustab sealiha tootmine tõenäoliselt taastumist, kuna põllumajandustootjad on uute loomade heaolu käsitlevate eeskirjadega kohanenud. Sealiha hinnad tõusid suvel nõudluse kasvust tingituna möödunud aasta septembriga võrreldavale rekordtasemele. Vähenenud pakkumine kahandab tõenäoliselt ka sealiha ekspordi, kuigi Venemaa säilitab peamise sihtturu positsiooni (sinna liigub rohkem kui viiendik EL-i ekspordist). Hiina võib tõusta EL-i sealiha teiseks turuks. Madalam EL-i sisene pakkumine ning kõrgemad hinnad mõjutavad ka tarbimist. Tarbimine langeb 2013. aastal kolmandat aastat järjest, kuid järgmisel aastal peaks järgnema väike kasv.

Vastavalt esimese poolaasta andmetele jätkub linnulihasektoris kasv ka 2013. aastal, suurima panuse kasvu annavad Suurbritannia ning Saksamaa. Aastaseks kasvuks ennustatakse 0,8%, mis aitab osaliselt kompenseerida langust muu liha tootmises. Ekspord 2013. aastal pisut suureneb, seda eriti kolmandatesse riikidesse. Tänu positiivsele turuolukorrale ei avalda koguekspordile mõju ka külmutatud linnuliha eksporditoetuste vähenemine. Import Brasiiliast väheneb seoses tootmise piirangutega, kuid seda kompenseerib oluliselt kasvanud linnuliha sissevedu Taist, mis sai sanitaarloa EL-i sisseveoks möödunud aastal. Viimase kaheksa kuu jooksul on linnuliha hinnamuutused olnud üsna minimaalsed ning hinnad on püsinud võrreldes varasemate aastatega rekordtasemel. Siiski oodatakse lähiajal seoses vähenenud söödakuludega mõningast hinnalangust.

Läinud aasta detsembri uuring näitas jätkuvat lambakarja vähenemist. Lamba- ja kitseliha toodangus on 2013. ning 2014. aastal oodata edasist langust, kuid läinud aasta järsu langusega võrreldes siiski aeglasemas tempos. EL-i sisene brutitoodang jääb 2013. aastal siiski positiivsele poolele, kuna kasvusuunas liigub elustallede ekspord Liibüasse. Import on aastatepikkuse languse järel kasvamas (9% võrreldes eelmise aastaga), tingituna Uus-Meremaa suurenenud tarnetest esimesel poolaastal. Lambaliha ekspord võiks jääda umbes 30 tuhande tonni kanti, juhtivaks eksporditurul on EL-i lambalihale Hong Kong. Lambaliha tarbimine 2012. aasta tugeva lamguse järel on tasapidi paranemas, nii 2013. kui 2014. aastaks nähakse ette väikest tõudu (vastavalt 0,5% ja 0,6%).

Kokkuvõte

Liha tootmine 2013. aastal I poolaastal võrreldes aasta varasemaga veidi kasvas, moodustades kokku 57,4 tuhat tonni elusmassis. Kasvas kõigi peamiste lihaliikide tootmine. Tapaveiste kogumass eluskaalus on kasvanud ca 3% võrra (10,4 tuhande tonnini) ning üsna märgatav on kasv olnud ka lihatööstuste poolt kokku ostetud loomade arvus ning toodetud veiseliha koguses. Veiseliha osatähtsus kogu lihatoodangus (elusmassis arvestatuna) püsib läinudaastasel tasemel, moodustades ca 18%. Sealiha tootmine püsib suhteliselt stabiilsena 34 tuhande tonni lähedal, samas sigade kokkuost tunnustatud lihatööstusettevõtete poolt kasvas veidi enam (15,8 tuhande tonnini, mis tähendab 3,5% kasvu). Sealiha osatähtsus liha kogutoodangus jäi läinudaastasest veidi madalamaks, ulatudes siiski 59%-ni. Linnuliha toodang veidi langes (-2,7%), elusmassis arvestatuna oli see 11,8 tonni. Linnuliha osakaal liha kogutoodangus püsib stabiilsena ca viiendiku ringis. Tapalammaste eluskaalu kogumass oli möödunud aastal umbes 630 tonni, vähenedes võrreldes möödunud aastaga 3,5% võrra

Liha hinnad on 2013. aasta esimesel poolaastal olnud nii Eestis kui ka Euroopa Liidus aasta varasemast kõrgemal tasemel. Hindade kasv iseloomustab nii kokkuostu- kui ka jaehindu. Eestis on jaehinnad tõusnud kokkuostuhindadest mõnevõrra kiiremini. Eesti hinnatõus sealihasektoris jääb EL-i keskmisele tasemele, veiseliha sektoris on see olnud EL-i keskmisest suurem.

Esimese poolaasta keskmisi hindu aasta varasemaga võrreldes kallines Euroopa Liidu sealiha kokkuostuhind 6,8%, Eesti hinnatase kasvas 4,4%. Lähiriikidest on sealiha kokkuostuhind kasvanud möödunud aasta I poolega võrreldes enim Rootsis – ligi viiendiku võrra. Eesti sealiha kokkuostuhinnad, mis eelnevatel uuringuperioodidel püsisid EL-i keskmisest veidi kõrgemal, on 2013. aasta I poolel olnud praktiliselt EL-i keskmisel tasemel

Sarnaselt sealihale liikusid Euroopa Liidu veiseliha (lehmad O3) hinnad 2012. aastal kuni kolmanda kvartali lõpuni kasvavas trendis, aastalõpu langusele on järgnenud uus kerge tõus käesoleva aasta I poolel. I poolaasta keskmise hinna kasv oli lehmade (O3) kategoorias EL-is keskmiselt 5,7%, mis tähendab, et aasta varasemaga võrreldes on kasvutempo aeglustunud. Eestis oli veiseliha kokkuostuhinna poolaasta keskmine kasvumäär pisut kõrgem (ligi 9%), kuid samuti möödunud aastast samuti tagasihoidlikum. Lehmade kokkuostuhind Eestis püsib EL-i keskmisest madalam Kokkuostuhind Eestis tõusis kõigis kategooriates.

Lammaste kokkuostuhind EL-is tõusis juunis 2013 võrrelduna juuniga 2012 keskmiselt 7%. Eesti kokkuostuhind jääb jätkuvalt EL-i keskmisele oluliselt alla. Lambaliha kokkuostuhinnad Eestis on kõikuva iseloomuga, poolaasta keskmisi võrreldes hindades olulist muutust ei toimunud. Broilerite kokkuostuhinnad olid juunis aastatagusega võrreldes enamikus riikides kõrgemad (EL-i keskmine hind kasvas 9%).

Liha ja lihatoodete 2012. a esimese poole jaehindu Eestis iseloomustab üldiselt kerge tõusutrend. Esimese poolaasta keskmisi hindu võrreldes on kõige kiirema tõusu läbi teinud veiseliha hind. Nii sea- kui veiseliha puhul on hinnatõus turgudel olnud kaupluse hinnatõusust suurem.

Lihatoodete väliskaubanduskäive on viimase viie uuringuperioodi võrdluses pidevalt suurenenud. Seejuures on ekspordikäibe kasv olnud aasta varasemaga võrreldes kiirem, impordikäibe kasv on aga aeglustunud. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga vähenes liha ja lihatoodete väliskaubanduse negatiivne saldo ligi 7,6 mln euro võrra, kuid sellele vaatamata ületas liha ja lihatoodete sisevedu väljavedu enam kui kolmandiku võrra. Lihatoodete eksport Eestist kasvas 2013. a I poolaastal 47 miljoni euroni, s.o pisut enam kui viiendiku võrra ning lihatooteid imporditi 2013. a I poolaastal Eestisse 63,7 miljoni euro eest (kasv 0,5%).

Peamine eksporditav lihaliik on sealiha, mille eksporditavad kogused kasvasid 2013. aasta I poolaastal aasta varasemaga võrreldes veidi enam kui viiendiku võrra. Sealiha moodustas 2013. aasta I poolaastal kolmandiku liha ja lihatoodete kogueksportist. Linnuliha ekspordikogused suurenesid ning osakaal kogueksportis kasvas, veiseliha ekspordikogused jäid aastatagusest väiksemaks ning ka osakaal kogueksportis langes. Märgatavalt vähenes käesoleva aasta I poolel veiseliha import, mis jäi aasta varasemast enam kui poole väiksemaks. Pisut langesid ka imporditud linnuliha kogused. Suurima osa liha ja lihatoodete impordist moodustab jätkuvalt sealiha (osakaal koguimpordis 47%).

Statistikaameti valimis olevate lihatööstuste müügitulu (sektori käive) oli 2013. a esimesel poolaastal 145,3 miljonit eurot, kasvades aastatagusega võrreldes enam kui viiendiku. Kulude kasvutempo oli müügitulu kasvutempost veidi aeglasem ning I poolaasta kokkuvõttes tähendab see sektorile 5,1 miljoni euro suurust kasumit.